

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Διπλωματική Εργασία

**Ανίχνευση απάτης σε οικονομικές οντότητες. Μια προσέγγιση με
επίκεντρο τον εσωτερικό έλεγχο**

της

Τερζούδη Χριστίνας Του Γεωργίου

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων**

Φεβρουάριος 2021

Ευχαριστίες

Για την πραγματοποίηση της παρούσας διπλωματικής, καθώς και για την άριστη συνεργασία μας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κύριο

Ελευθεριάδη Ιορδάνη.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για τις γνώσεις και τις εμπειρίες που μας παρείχαν.

Το πιο μεγάλο ευχαριστώ στα μέλη της οικογένειάς μου, που όλα τα χρόνια των σπουδών μου υποβλήθηκαν σε προσωπικές θυσίες με σκοπό την εκπλήρωση των δικών μου ονείρων.

Χριστίνα Τερζούδη

Περιεχόμενα

Εισαγωγή1

Σκοπός1

Σημασία θέματος και συνεισφορά1

Διάρθρωση εργασίας2

Κεφάλαιο 1 Θεωρητική Προσέγγιση4

1.1. Απάτη4

1.2. Παράγοντες κινδύνου απάτης5

1.3. Ρόλος εσωτερικού ελέγχου6

Κεφάλαιο 2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση8

2.1 Χαρακτηριστικά εσωτερικών ελεγκτών8

2.2. Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου9

2.3. Παράγοντες κινδύνου11

2.4. Όργανα και δομή13

2.5. Δεξιότητες ελεγκτών15

Κεφάλαιο 3 Μεθοδολογία Έρευνας17

3.1. Ερευνητική μέθοδος17

3.2. Μεταβλητές18

3.3. Δείγμα19

3.4. Εργαλείο στατιστικής ανάλυσης22

Κεφάλαιο 4 Αποτελέσματα23

4.1. Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση23

4.1.1. Ενότητα Β΄ : Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή23

4.1.2. Ενότητα Γ΄ : Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου28

4.1.3. Ενότητα Δ΄ : Παράγοντες κινδύνου34

4.1.4. Ενότητα Ε΄ Όργανα και δομή επιχείρησης39

4.1.5. Ενότητα Στ Δεξιότητες ελεγκτών43

4.2. Συσχετίσεις50

Συμπεράσματα54

Βιβλιογραφία56

Παράρτημα – Ερωματολόγιο61

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4 1	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	123
Πίνακας 4 2	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	224
Πίνακας 4 3	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	325
Πίνακας 4 4	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	426
Πίνακας 4 5	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	528
Πίνακας 4 6	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	129
Πίνακας 4 7	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	230
Πίνακας 4 8	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	331
Πίνακας 4 9	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	432
Πίνακας 4 10	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	533
Πίνακας 4 11	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	135
Πίνακας 4 12	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	236
Πίνακας 4 13	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	337
Πίνακας 4 14	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	438
Πίνακας 4 15	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	539
Πίνακας 4 16	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	140
Πίνακας 4 17	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	241
Πίνακας 4 18	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	342
Πίνακας 4 19	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	443
Πίνακας 4 20	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	144
Πίνακας 4 21	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	245
Πίνακας 4 22	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	346
Πίνακας 4 23	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	447
Πίνακας 4 24	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	548
Πίνακας 4 25	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	649
Πίνακας 4 26	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	750
Πίνακας 4 27	Μέσος όρος και τυπική απόκλιση Φύλο – ανεξάρτητες μεταβλητές	51
Πίνακας 4 28	Έλεγχος σημαντικότητας φύλο – ανεξάρτητες μεταβλητές	51
Πίνακας 4 29	Έλεγχος σημαντικότητας μορφωτικό επίπεδο – ανεξάρτητες μεταβλητές	52
Πίνακας 4 30	Έλεγχος σημαντικότητας επαγγελματική εμπειρία – ανεξάρτητες μεταβλητές	53

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 4 1	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	123
Γράφημα 4 2	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	224
Γράφημα 4 3	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	326
Γράφημα 4 4	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	427
Γράφημα 4 5	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση	528
Γράφημα 4 6	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	129
Γράφημα 4 7	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	230
Γράφημα 4 8	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	332
Γράφημα 4 9	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	433
Γράφημα 4 10	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση	534
Γράφημα 4 11	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	135
Γράφημα 4 12	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	236
Γράφημα 4 13	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	337
Γράφημα 4 14	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	438
Γράφημα 4 15	Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση	539
Γράφημα 4 16	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	140
Γράφημα 4 17	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	241
Γράφημα 4 18	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	342
Γράφημα 4 19	Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση	443
Γράφημα 4 20	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	144
Γράφημα 4 21	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	245
Γράφημα 4 22	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	346
Γράφημα 4 23	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	447
Γράφημα 4 24	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	548
Γράφημα 4 25	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	649
Γράφημα 4 26	Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση	750

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός είναι η αποτύπωση της διαδικασίας ανίχνευσης της απάτης μέσα από την εξέταση του ρόλου που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος κατά την εφαρμογή του σε ελληνικές επιχειρήσεις.

Η εργασία στηρίχθηκε τόσο στη βιβλιογραφική επισκόπηση όσο και στην εκπόνηση πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το δείγμα απαρτίζεται από 80 εσωτερικούς ελεγκτές οι οποίοι απάντησαν σε ερωτήματα που αφορούν τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή, την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου, τους παράγοντες κινδύνου, τα όργανα και τη δομή της επιχείρησης και τις δεξιότητες των ελεγκτών.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει στατιστικά σημαντική σχέση του φύλου με τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου και την αποτελεσματικότητά του, μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή, μεταξύ της επαγγελματικής εμπειρίας και της επιρροής του εσωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό απάτης και μεταξύ της επιρροής του εσωτερικού ελέγχου στην ανίχνευση απάτης με τις δεξιότητες των ελεγκτών.

Συμπερασματικά, ο εσωτερικός έλεγχος πράγματι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση της απάτης. Ωστόσο, απαιτείται ειδικά για το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον περισσότερη και πιο διευρυμένη μελέτη ανά κλάδο ή και συνολικά σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο ώστε να αποτυπωθούν εκείνα τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες γύρω από τον εσωτερικό έλεγχο που επηρεάζουν ουσιαστικά και θετικά τον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης.

Λέξεις – κλειδιά: ανίχνευση απάτης, εσωτερικός έλεγχος, δεξιότητες ελεγκτών, χαρακτηριστικά εσωτερικού ελέγχου

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to capture the fraud detection process by examining the role that internal control plays in its implementation in Greek companies.

The research was based on both the literature review and the conduction of a primary quantitative research with the use of a questionnaire. The sample consists of 80 internal auditors who answer questions about the characteristics of the internal auditor, the effectiveness of internal control, risk factors, the instruments and structure of the company and the skills of the auditors.

The results of the research show that there is a statistically significant relationship between gender and the characteristics of internal control and its effectiveness, between the educational level and characteristics of the internal auditor, between professional experience and the influence of internal control on fraud detection and between influence of internal control in fraud detection with the skills of auditors.

In conclusion, internal control does play an important role in the detection of fraud. However, especially for the Greek business environment, more and more extensive study is required per sector or as a whole in companies that apply internal control in order to capture those characteristics and properties around internal control that substantially and positively affect the detection of fraud.

Keywords: fraud detection, internal audit, auditor skills, internal audit features

Εισαγωγή

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση της διαδικασίας ανίχνευσης της απάτης μέσα από την εξέταση του ρόλου που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος σε αυτή τη διαδικασία για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Παρά το γεγονός ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι υποχρεωτικός μόνο στις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις και στους δημόσιους οργανισμούς και φορείς στην Ελλάδα, εντούτοις θεωρείται ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών εξαπάτησης τόσο στις δημόσιες όσο και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Στόχος της έρευνας είναι να αποτυπώσει το βαθμό στον οποίο στις ελληνικές επιχειρήσεις εφαρμόζονται εκείνα τα στοιχεία τα οποία εξυπηρετούν στην ανίχνευση της απάτης μέσα από το πρίσμα του εσωτερικού ελέγχου και συγκεκριμένα, μέσα από την εξέταση των χαρακτηριστικών στοιχείων των ελεγκτών, της αποτελεσματικότητας του ελέγχου, των παραγόντων κινδύνων απάτης, των χαρακτηριστικών που καθιστούν μοναδική κάθε επιχείρηση, τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου εφόσον αυτή υπάρχει και τις δεξιότητες των ελεγκτών.

Σημασία θέματος και συνεισφορά

Τα παγκόσμια χρηματοοικονομικά σκάνδαλα που ξέσπασαν στις αρχές του 21^{ου} αιώνα συνεισέφεραν στην ανάδειξη της ανίχνευσης της απάτης ως ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει μια οικονομική οντότητα. Σημαντικά περιστατικά διαφθοράς, δολιότητας και απάτης έχουν διαφύγει του εντοπισμού των ελεγκτών με αποτέλεσμα να υπάρξουν αντίστοιχες νομοθετικές ενέργειες από τα κράτη στα οποία δραστηριοποιούνταν αυτές οι επιχειρήσεις (Baker et al., 2006). Υπάρχουν διάφορες έρευνες που χρησιμοποιούν μοντέλα αποφάσεων και συστήματα εξειδίκευσης στον εντοπισμό απάτης στη μελέτη του εσωτερικού ελέγχου (Lenard and Alam, 2004) τα οποία έχουν εφαρμοστεί έκτοτε στις επιχειρήσεις για σκοπούς πρόληψης και αντιμετώπισης περιστατικών εξαπάτησης των οποίων η αποτελεσματικότητα αμφισβητείται.

Καθώς οι ελεγκτές και κυρίως οι ελεγκτικές εταιρίες επιθυμούν τη διατήρηση και επέκταση του πελατολογίου τους, χρεώνουν αμοιβές οι οποίες αφορούν τόσο τον εσωτερικό έλεγχο όσο και συμβουλευτικές υπηρεσίες (Mironiuc & Robu, 2012). Πολλές έρευνες αναδεικνύουν το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην ανίχνευση και αντιμετώπιση της απάτης (Lenard and Alam, 2009; Bernardi, 2009, Jayalakshmy et al., 2005). Τα θέματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου υπό τη σκοπιά της ανίχνευσης περιστατικών εξαπάτησης αναδεικνύουν το ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή σε μεγάλης σημασίας για την οικονομική μονάδα και αναγάγουν την άσκηση του επαγγέλματός τους σε υπεύθυνη πράξη για την κοινωνία (Makkawi & Schick, 2003).

Η παρούσα έρευνα συνεισφέρει στην περιορισμένη δημοσιευμένη βιβλιογραφία που υπάρχει σχετικά με την ανίχνευση της απάτης σε ελληνικές οικονομικές οντότητες και το ρόλο που διαδραματίζει σε αυτές ο εσωτερικός έλεγχος. Καθώς ο εσωτερικός έλεγχος στην Ελλάδα δεν είναι υποχρεωτικός για το σύνολο των επιχειρήσεων παρά μόνο για τις εισηγμένες, δεν έχει εφαρμοστεί ευρέως ως μέσο εποπτείας των λειτουργιών των ελληνικών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα η μόνη πηγή πληροφόρησης για τον τρόπο και την αποτελεσματικότητα ανίχνευσης περιστατικών εξαπάτησης να είναι οι εσωτερικοί ελεγκτές.

Διάρθρωση εργασίας

Η παρούσα εργασία ολοκληρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Αφού παρουσιαστούν στην εισαγωγή ο σκοπός, η σημασία και η συνεισφορά της έρευνας, καθώς και η δομή της, στη συνέχεια παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο οι βασικοί ορισμοί και οι έννοιες που θα μελετηθούν στο πλαίσιο της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται βιβλιογραφική επισκόπηση για τους βασικούς όρους που παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 1. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα παλιότερων και σύγχρονων θεωρητικών και εμπειρικών ερευνών που αφορούν τις επιλεγμένες μεταβλητές γύρω από τον εσωτερικό έλεγχο και την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στο εμπειρικό μέρος της έρευνας. Συγκεκριμένα, αφού παρουσιαστεί η επιλεγμένη μέθοδος έρευνας, παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε, τα εργαλεία ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν και ορισμένα βασικά στοιχεία του δείγματος της έρευνας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία παρουσιάζονται με περιγραφική στατιστική ανάλυση με τη χρήση πινάκων και γραφημάτων που τα καθιστούν κατανοητά στους αναγνώστες.

Τέλος, καταγράφονται τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας, παρουσιάζονται ορισμένοι περιορισμοί με τους οποίους πραγματοποιήθηκε και προτείνονται ιδέες για μελλοντικές έρευνες.

Κεφάλαιο 1 Θεωρητική Προσέγγιση

1.1. Απάτη

Σύμφωνα με την AICPA (2003), η απάτη είναι μια σκόπιμη πράξη η οποία οδηγεί σε σοβαρή αλλοίωση στις οικονομικές καταστάσεις που αποτελούν αντικείμενο μελέτης του ελέγχου. Το ΔΠΕ 240 καθορίζει τα χαρακτηριστικά της εξαπάτησης. Συγκεκριμένα, ορίζει ότι οι ανακρίβειες στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να προκύψουν είτε με απάτη είτε κατά λάθος. Ο διακριτικός παράγοντας μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων έγκειται στην πρόθεση ή μη της υποκείμενης αυτής ενέργειας. Παρόλο που η απάτη αποτελεί μια γενική έννοια για τους σκοπούς των ΔΠΕ ο ελεγκτής ασχολείται με την απάτη που μπορεί να προκαλέσει ουσιώδη ανακρίβεια στις οικονομικές καταστάσεις. Υπάρχουν δύο τύποι εκούσιας επιδίωξης της ανακρίβειας δηλαδή εκούσιας εξαπάτησης:

- (α) αναφορές που προκύπτουν από δόλιες χρηματοοικονομικές πληροφορίες &
- (β) ανακρίβειες που προκύπτουν από κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων.

Παρά το γεγονός ότι ο ελεγκτής μπορεί να υποψιάζεται ή και να εντοπίζει την ύπαρξη μιας απάτης, ο ίδιος ο ελεγκτής δεν καθορίζει νομικά αν πράγματι έχει λάβει χώρα κάποιας μορφής εξαπάτηση (Saladrigues and Grano, 2014).

Η απάτη περιλαμβάνει τη σκόπιμη εξαπάτηση, το ψέμα, δόλιες προσποιήσεις, πονηριές, εκούσια ψευδή παρουσίαση των γεγονότων και των στοιχείων και σκόπιμη παραπλάνηση που αποσκοπεί στην απόκτηση αθέμιτου και ανέντιμου πλεονεκτήματος (Singleton et al., 2006). Σύμφωνα με τον Vanasco (1998) η απάτη περιλαμβάνει την εκ προθέσεως εξαπάτηση με παρατυπίες και παράνομες πράξεις. Σύμφωνα με τους Alleyne & Howard (2005) η απάτη περιλαμβάνει τη σκόπιμη εξαπάτηση, παραπλάνηση και κλοπή. Για να αποτελέσει μια ενέργεια απάτη πρέπει να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά: ψευδή αναπαράσταση της πραγματικότητας, πρόθεση εξαπάτησης, αναξιοπιστία και ζημιές (Skalak et al., 2006). Ουσιαστικά, η απάτη λαμβάνει χώρα όταν ένα θύμα προκαλεί ζημιές στηριζόμενο στην ψευδή αναπαράσταση που παρέχεται από τον δράστη της απάτης που σκοπεύει στην εξαπάτηση του θύματος.

Στην εφαρμογή του ελέγχου εντός μιας οικονομικής μονάδας υπάρχουν δυο μορφές εξαπάτησης: (α) η κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων και (β) η απάτη διαχείρισης ή διακυβέρνησης (Arens et al., 2008; Elder et al., 2010). Η πρώτη περίπτωση συνήθως προκύπτει από κάποιον ή κάποιους εργαζόμενους και χαρακτηρίζεται ως κλοπή περιουσιακών στοιχείων από την οικονομική οντότητα (Albrecht & Romney, 1986). Η δεύτερη περίπτωση αποτελεί παράνομη οικονομική αναφορά ή εσφαλμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην υπερτίμηση περιουσιακών στοιχείων.

1.2. Παράγοντες κινδύνου απάτης

Το ΔΠΕ 240 καθορίζει και τους παράγοντες κινδύνου με βάση τον τύπο της εξαπάτησης που σχετίζονται με τον ελεγκτή. Από τη μία, υπάρχουν δόλιες οικονομικές πληροφορίες που συντίθενται από κίνητρα και στοιχεία καταπίεσης του ελεγκτή, ευκαιρίες που θέλει να αξιοποιήσει, συμπεριφορά και νοοτροπία ή κουλτούρα του ίδιου του ελεγκτή και από την άλλη, υπάρχει η κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων που συντίθεται από την εκμετάλλευση των κατάλληλων ευκαιριών που παρουσιάζονται, ατομικά κίνητρα και μέσα πίεσης.

Τα κίνητρα και οι πιέσεις αφορούν το ενδεχόμενο η διοίκηση ή οι εργαζόμενοι να δέχονται πιέσεις για διάπραξη απάτης ή να έχουν κίνητρα για να την πραγματοποιήσουν. Οι ευκαιρίες υποδεικνύουν ότι οι περιστάσεις παρέχουν ευκαιρίες στη διοίκηση ή τους υπαλλήλους να διαπράξουν απάτη. Από την άλλη, η στάση και ο εξορθολογισμός αφορούν τη στάση, το χαρακτήρα και το σύνολο των δεοντολογικών αξιών που επιτρέπουν τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων ή κερδών από στελέχη της διοίκησης ή τη διάπραξη ανέντιμης πράξης από τους εργαζόμενους.

Εξαιτίας του κινδύνου εξαπάτησης οι επιχειρήσεις προσπαθούν να μειώσουν την έκθεσή τους σε αυτόν με την εφαρμογή ελέγχων. Παρόλο που οι έλεγχοι ενδέχεται να μειώσουν ή να περιορίσουν την απάτη, μπορούν να μην είναι αποτελεσματικοί, καθώς δεν είναι ευδιάκριτη η ύπαρξη απάτης γιατί συνήθως υπόκειται σε απόκρυψη (Webber et al., 2006). Για αυτό, ακόμη και στην περίπτωση που οι λογιστικοί έλεγχοι είναι

ισχυροί και αποτελεσματικοί, αυτό δεν συνεπάγεται ότι δεν υφίστανται περιστατικά απάτης στην οικονομική οντότητα (Singleton et al., 2006).

1.3. Ρόλος εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με τον ΠΑ (2008) βασικός στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι η ανεξάρτητη και αντικειμενική διασφάλιση της λειτουργίας και η παροχή συμβουλών ώστε ο οργανισμός να αποκτήσει μεγαλύτερη αξία και να βελτιώσει τη λειτουργία του. Παρόλο που ο κύριος ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι η έκφραση γνώμης σχετικά με την ακριβή αποτύπωση της οικονομικής κατάστασης μιας οικονομικής οντότητας, οι μεγαλύτερες χρηματοοικονομικές απάτες διεθνώς εμπεριέχουν τη συνεργασία, την ανάμειξη και τη συνενοχή του ελεγκτή. Για αυτό η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελεγκτή επηρεάζεται από το επίπεδο των αμοιβών που καταβάλλει η εταιρία στον πελάτη (Lois et al., 2020).

Παρά το γεγονός ότι η πρωταρχική ευθύνη της πρόληψης και του εντοπισμού της απάτης ανήκει στη διοίκηση της οικονομικής οντότητας και σε εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνησή της, ο ελεγκτής είναι αρμόδιος για το σχεδιασμό και τη διενέργεια του ελέγχου για να διασφαλίσει ότι οι οικονομικές καταστάσεις έχουν απαλλαγεί από ουσιώδεις ανακρίβειες οι οποίες μπορεί να προκύπτουν είτε ακούσια είτε εκούσια (Soltani, 2007). Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων έχει εγγενείς περιορισμούς και παρέχει μόνο εύλογη και όχι απόλυτη διαβεβαίωση σχετικά με την απαλλαγή των οικονομικών καταστάσεων από ουσιώδεις ανακρίβειες (Abdullatif, 2013). Ωστόσο, ο έλεγχος πρέπει να είναι έτσι σχεδιασμένος ώστε να δίνει εύλογη πιθανότητα ότι η απάτη θα εντοπιστεί καθώς οι ελεγκτές πρέπει να προσεγγίζουν κάθε στάδιο του ελέγχου με επαγγελματικό σκεπτικισμό (Porter et al., 2008).

Καθώς ο χρόνος που διαθέτουν οι εσωτερικοί ελεγκτές για την ανίχνευση των κινδύνων και περιστατικών εξαπάτησης είναι πεπερασμένος και για να μεγιστοποιήσουν την πιθανότητα ανίχνευσης τέτοιων περιστατικών, εφαρμόζουν μια διαδικασία εκτίμησης των κινδύνων απάτης εκτιμώντας την πιθανότητα να υπάρξει απάτη στα χρηματοοικονομικά στοιχεία της οικονομικής μονάδας και στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις. Οι αξιολογήσεις τους βασίζονται σε μεγάλο βαθμό τόσο στην προηγούμενη εμπειρία που διαθέτουν με τους πελάτες τους όσο και στα στοιχεία που

συγκεντρώνουν κατά τη διάρκεια του ελέγχου (Chui, 2010). Αυτό σημαίνει ότι η αποτελεσματικότητα του ελέγχου τους κρίνεται και από το βαθμό στον οποίο έχουν εργαστεί για να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα στοιχεία (Drogalas et al., 2020d).

Ο εσωτερικός έλεγχος εξυπηρετεί στην κατάλληλη διαχείριση κινδύνων που αναμένει η επιχείρηση να αντιμετωπίσει στο άμεσο και απώτερο μέλλον και στην εφαρμογή της βέλτιστης δομής ελέγχου για την επιχείρηση (Anderson et al., 2012). Ρόλος του είναι να λειτουργεί προληπτικά στους ενδεχόμενους κινδύνους που αντιμετωπίζει η οικονομική οντότητα και να στηρίζει τη διοίκηση στην πρόληψη και αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να εντοπίζει ύποπτες κινήσεις και ενέργειες αλλά και παράνομες συναλλαγές τις οποίες οφείλει να αναφέρει στην Ελεγκτική Επιτροπή (Mitrou & Papachristou, 2015).

Η αξιολόγηση των κινδύνων, η αναγνώριση και ανάλυσή τους μπορούν να παρεμποδίσουν την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης και να διαμορφώσουν ένα σχέδιο αντιμετώπισης κάθε είδους κινδύνου (Oguda et al., 2015). Κάθε φορά που προκύπτουν αλλαγές στη λειτουργία και την καθημερινότητα της επιχείρησης πρέπει να υπάρχουν αναπροσαρμογές.

Κεφάλαιο 2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 Χαρακτηριστικά εσωτερικών ελεγκτών

Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) ο κύριος σκοπός του ελεγκτή είναι να εκφράσει με τον πιο αντικειμενικό, ακριβή, επαγγελματικό και ανεξάρτητο τρόπο την ακρίβεια ή μη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της οικονομικής οντότητας και όχι να ανιχνεύσει χρηματοοικονομικές απάτες (IFAC, 2009). Επιπλέον, τα ΔΠΕ ορίζουν την οικονομική απάτη ως προβλεπόμενη πράξη η οποία διαπράττεται από ένα ή περισσότερα άτομα συνήθως στο ανώτερο διοικητικό προσωπικό ή σε άτομα επιφορτισμένα με τη διακυβέρνηση, τη διαχείριση υπαλλήλων ή τρίτων μερών (π.χ. προμηθευτών) τα οποία συμμετέχουν στην απάτη για να αποκτήσουν πλεονέκτημα (IFAC, 2009).

Έργο των εσωτερικών ελεγκτών είναι η αξιολόγηση των κινδύνων ακολουθώντας τις αρχές των ΔΠΕ, τη νομοθεσία και τους κανόνες δεοντολογίας. Οι εσωτερικοί ελεγκτές φέρουν το βάρος των εύρεσης εσφαλμένων πρακτικών και κενών στις διαδικασίες που εφαρμόζονται και τηρούνται στις ελληνικές επιχειρήσεις. Η υπευθυνότητα των εσωτερικών ελεγκτών έγκειται στην ατομική τους ευθύνη, στο αίσθημα προσήλωσης και στο σεβασμό στο επάγγελμα (DeZoort & Harrison, 2008).

Εκτός από τα ατομικά χαρακτηριστικά των εσωτερικών ελεγκτών υπάρχουν και οι εξωτερικά προσδιοριζόμενες ιδιότητές τους. Οι Mironiuc and Robu (2012) πρότειναν μια ανάλυση των αμοιβών που λαμβάνουν οι ελεγκτές για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, αλλά και της συμβουλευτικής που παρέχουν στις οικονομικές οντότητες για τις οποίες εργάζονται με τη χρήση λογιστικής ανάλυσης παλινδρόμησης προκειμένου να εκτιμήσουν τον κίνδυνο απάτης ανά πεδίο δραστηριότητας των πελατών των εσωτερικών ελεγκτών. Από τα αποτελέσματα της έρευνάς τους προκύπτει ότι ένα χαμηλό επίπεδο αμοιβών των εσωτερικών ελεγκτών, αλλά και ένα υψηλό επίπεδο των αμοιβών που δεν αφορούν τον εσωτερικό έλεγχο (συμβουλευτική), οδηγούν σε αύξηση του κινδύνου εξαπάτησης σε εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης επιχειρήσεις για τα έτη 2001 και 2002.

Οι Khurana and Raman (2004) ερευνήσαν την ποιότητα του ελεγκτικού έργου των τεσσάρων μεγάλων ελεγκτικών εταιριών και άλλων ελεγκτικών εταιριών για να εξακριβώσουν αν η ποιότητα του ελέγχου σχετίζεται με τη φήμη του ελεγκτή ή με την έκθεση της ελεγκτικής εταιρίας σε δικαστικές αγωγές και διαμάχες. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους δείχνουν ότι η έκθεση σε δικαστικές αγωγές και διαμάχες είναι ο παράγοντας που επηρεάζει περισσότερο την ποιότητα της ελεγκτικής εργασίας.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση η ερευνητική υπόθεση η οποία θα εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

H1: Τα χαρακτηριστικά των εσωτερικών ελεγκτών δε σχετίζονται με την ανίχνευση της απάτης.

2.2. Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου

Ο ορισμός της ΠΑ (2016) χαρακτηρίζει την αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου ως τον βαθμό στον οποίο επιτυγχάνονται οι καθορισμένοι στόχοι στο πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου. Επομένως, προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να υπάρχουν καθορισμένοι στόχοι που χαρακτηρίζονται από ακρίβεια και σαφήνεια. Σύμφωνα με την ΠΑ (2016) η αποτελεσματικότητα μπορεί να μετρηθεί μέσω του επιπέδου συνεισφοράς στη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνου, της επίτευξης των στόχων της επιχείρησης, της εκπλήρωσης των αναγκών των ενδιαφερομένων, της αξιολόγησης της εξέλιξης των δράσεων εσωτερικού ελέγχου και της βελτίωσης της παραγωγικότητας του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι Alleyne et al. (2010) εξέτασαν τις απόψεις για τις τεχνικές ανίχνευσης απάτης στον κύκλο αποθεμάτων στα Μπαρμπάντος με τη χρήση ερωτηματολογίου για να μετρήσουν την αντιλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα των διαδικασιών ελέγχου, την επίδραση του μεγέθους της ελεγκτικής εταιρίας και το επίπεδο εμπειρίας του ελεγκτή στην επιλογή συγκεκριμένων διαδικασιών ελέγχου. Βρήκαν ότι οι ελεγκτές πιστεύουν πως υπάρχει υψηλό επίπεδο αποτελεσματικότητας των τυπικών διαδικασιών ελέγχου στην ανίχνευση απάτης στον κύκλο αποθεμάτων και αποθήκευσης προϊόντων σε επιχειρήσεις στα Μπαρμπάντος και ότι η πλειονότητα των αποτελεσματικών

διαδικασιών ελέγχου που εφαρμόζονται μπορούν να χαρακτηριστούν ως τεχνικές έρευνας πεδίου γιατί είναι πιο άμεση η συγκέντρωση των αποδεικτικών στοιχείων. Διαπιστώθηκε επίσης ότι οι ελεγκτές των μεγαλύτερων ελεγκτικών εταιριών αναφέρουν περισσότερα μέσα επίτευξης των ελεγκτικών διαδικασιών δηλαδή διαθέτουν περισσότερους πόρους σε όρους τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού και έτσι αυξάνουν τις πιθανότητες μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας.

Οι Lenard and Alam (2009) εξέτασαν τις αιτίες για τις οποίες οι ελεγκτές δεν είναι σε θέση να εντοπίσουν περιστατικά εξαπάτησης κατά την εξέταση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό εξέτασαν την αποτελεσματικότητα και χρησιμότητα μοντέλων εντοπισμού απάτης κατά την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου. Τα μοντέλα αυτά μπορεί να είναι χρηματοοικονομικοί δείκτες (Persons, 1995; Grove and Basilico, 2008), η σχέση μεταξύ της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης με την απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (Beasley, 1996), η χρήση προειδοποιητικών σημείων (red flags) (Hall, 1996), η εξόρυξη δεδομένων (Lampe, 2002). Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ένας επιτυχημένος συνδυασμός εφαρμογής λογιστικών αρχών και κανόνων, η συμμόρφωση στο εθνικό νομικό πλαίσιο και η κυβερνητική πρόθεση και προώθηση του ελέγχου μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη επιτυχημένων μοντέλων ανίχνευσης της απάτης.

Οι Salameh et al. (2011) διερεύνησαν την αντιλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα των μονάδων εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη απάτης στον τραπεζικό κλάδο της Ιορδανίας. Εξέτασαν την επίδραση της ρύθμισης εσωτερικού ελέγχου στην αντιλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα της πρόληψης απάτης από τη σκοπιά των ανώτερων διευθυντικών στελεχών των τραπεζών. Βρήκαν ότι οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου θεωρούνται αποτελεσματικές στην πρόληψη απάτης και μάλιστα πιο αποτελεσματικές από τις εξωγενείς πηγές εσωτερικού ελέγχου. Δηλαδή ότι η πρόσληψη εσωτερικού ελεγκτή που λειτουργεί για την επιχείρηση και μόνο λειτουργεί πιο αποτελεσματικά από την πρόσληψη κάποιας ελεγκτικής εταιρίας που εφαρμόζει εσωτερικό έλεγχο. Ακόμη, βρήκαν ότι οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου μπορεί να φοβούνται τα αντίποινα σε περίπτωση που αναφέρουν ότι η ανώτερη διοίκηση σχετίζεται με απάτη και μπορεί να οδηγηθούν σε αδύναμη ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα. Καταλήγουν ότι συνίσταται οι εσωτερικοί ελεγκτές να έχουν

ολοκληρώσει προγράμματα κατάρτισης που τους εξοπλίζουν με τις επαρκείς γνώσεις σχετικά με την πρόληψη απάτης στην περίπτωση τραπεζών.

Ο James (2003) εξέτασε τις επιπτώσεις της δομής του εσωτερικού ελέγχου στην αντιλαμβανόμενη πρόληψη της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις αμερικάνικων επιχειρήσεων. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι χρήστες αντιλαμβάνονται μεγαλύτερη την προστασία έναντι του ενδεχόμενου εξαπάτησης όταν η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αναφέρει τα αποτελέσματα και τις απόψεις της στην Ελεγκτική Επιτροπή και όχι στην ανώτερη διοίκηση. Με βάση την παραπάνω ανάλυση η ερευνητική υπόθεση η οποία θα εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

H₂: Η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου δε σχετίζεται με την ανίχνευση της απάτης.

2.3. Παράγοντες κινδύνου

Στο πλαίσιο της εξέτασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και προκειμένου αυτές να αποτυπώνονται με τη μέγιστη δυνατή ακρίβεια και σαφήνεια, οι ελεγκτές πολλές φορές προβαίνουν σε αξιολόγηση των κινδύνων έκθεσης σε περιστατικά εξαπάτησης για τις οικονομικές οντότητες που ελέγχουν. Η αξιολόγηση αυτή των κινδύνων δίνει μια βάση στους εσωτερικούς ελεγκτές ώστε να εντοπίσουν περιστατικά εξαπάτησης (Chui, 2010).

Σύμφωνα με τον Cressey (1953) οι παράγοντες που καθορίζουν μια απάτη συντίθεται από τρία στοιχεία (τρίγωνο απάτης) και συγκεκριμένα, τις ευκαιρίες, τις πιέσεις και την απήχηση. Ο Albrecht (2009) συνεχίζοντας αυτή τη σκέψη θεωρεί ότι ο κάθε παράγοντας μπορεί να αναλυθεί με μια διττή προοπτική, μια για τον εξαπατώμενο και μια για τον απατεώνα, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να μετρηθεί με τη χρήση συγκεκριμένης κλίμακας έντασης.

Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποτελεί σημαντικό στοιχείο όχι μόνο για τις ίδιες τις οικονομικές οντότητες, αλλά και για την κοινωνία μας, καθώς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη σχέση μεταξύ των διάφορων κοινωνικών παραγόντων. Για αυτό, οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες πρέπει να διακρίνονται από υψηλό επίπεδο

ποιότητας, διαφάνειας και αξιοπιστίας. Κατά τη μελέτη των παραγόντων κινδύνου εξαπάτησης σε έναν έλεγχο είναι σημαντική η εξέταση του χάσματος προσδοκίας. Το χάσμα της προσδοκίας είναι η διαφορά μεταξύ της ευθύνης που πιστεύουν οι ελεγκτές ότι έχουν κατά την εφαρμογή της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και εκείνης που τους αποδίδουν οι χρήστες της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Το χάσμα της προσδοκίας επίσης βασίζεται σε τρία κύρια στοιχεία: (α) το νομικό πλαίσιο εφαρμογής του ελέγχου, (β) το προσωπικό συμφέρον των ελεγκτών και (γ) την απόδειξη ότι υπάρχει χάσμα προσδοκίας (Shore, 2018). Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ύπαρξη αυτού του χάσματος είναι (α) η ανίχνευση της απάτης που πολλοί πιστεύουν ότι αποτελεί βασικό στόχο του ελέγχου χωρίς όμως αυτό να ισχύει, (β) η ανεξαρτησία που περιπλέκεται εξαιτίας των ατομικών συμφερόντων των ελεγκτών, (γ) οι προσδοκίες που μπερδεύουν τους στόχους της διοίκησης και τις ευθύνες των ελεγκτών, (δ) η φύση της ελεγκτικής διαδικασίας που απαιτεί υψηλό βαθμό κατανόησης και σαφήνειας και (ε) η ίδια η λειτουργία της επιχείρησης που μπορεί να στοχεύει στη διάρκειά της ή και όχι (Shore, 2018).

Ο Abdullatif (2013) εξέτασε τον τρόπο με τον οποίο οι ελεγκτικές εταιρίες στην Ιορδανία αντιμετωπίζουν την παρουσία παραγόντων κινδύνου απάτης σε πελάτες τους. Συγκεκριμένα, εξέτασαν ποιοι παράγοντες είναι πιο σημαντικοί για τους ελεγκτές της Ιορδανίας και πώς τροποποιούν τους ελεγκτικούς μηχανισμούς που εφαρμόζουν όταν υπάρχουν παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης στις οικονομικές οντότητες που ελέγχουν. Χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγιο που διένειμαν σε ελεγκτές εταιριών της Ιορδανίας και βρήκαν ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά της διαχείρισης και τη στάση της διακυβέρνησης απέναντι στον έλεγχο. Αντίθετα, λιγότερο σημαντικοί θεωρούνται οι παράγοντες που σχετίζονται με τις δυσκολίες στην οικονομική απόδοση των οικονομικών μονάδων. Κατέληξε σε τέσσερις παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης και συγκεκριμένα στην κακή διοίκηση και διακυβέρνηση της επιχείρησης, στα προβλήματα χρηματοοικονομικής της απόδοσης, στην αποτυχία να επιτύχει τους στόχους και στα προβλήματα που σχετίζονται με τον κλάδο της επιχείρησης.

Οι Apostolou et al. (2001) εντόπισαν ότι οι παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης που αφορούν τα χαρακτηριστικά της διοίκησης και την επιρροή στο περιβάλλον ελέγχου

αποτελούν τους πιο σημαντικούς παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης σε σχέση με την χρηματοοικονομική σταθερότητα και τις συνθήκες του κλάδου.

Ο Moyes (2008) εξέτασε τις απόψεις ελεγκτών επιχειρήσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των παραγόντων κινδύνου εξαπάτησης στην ανίχνευση δόλιων χρηματοοικονομικών αναφορών και διαπίστωσε ότι οι παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης που σχετίζονται με τις στάσεις και τη λογική θεωρούνται πιο αποτελεσματικοί σε σύγκριση με εκείνους που σχετίζονται με ευκαιρίες ή και κίνητρα ή και πιέσεις. Μάλιστα οι πιο σημαντικοί παράγοντες κινδύνου αφορούσαν γνωστά περιστατικά παραβίασης των νόμων ασφαλείας ή ισχυρισμοί εξαπάτησης για ανώτερα διευθυντικά στελέχη ή μέλη του διοικητικού συμβουλίου και απόπειρες της διοίκησης να επηρεάσει το εύρος δραστηριοτήτων των ελεγκτών. Και άλλες έρευνες (Gramling & Myers, 2003; Moyes et al., 2005; Nerantizidis et al., 2020) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η στάση και ο εξορθολογισμός αποτελούν τους πιο σημαντικούς παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση η ερευνητική υπόθεση η οποία θα εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

H₃: Οι παράγοντες κινδύνου εξαπάτησης δε σχετίζονται με την ανίχνευση της απάτης.

2.4. Όργανα και δομή

Οι Petrascu & Tieanu (2014) μελέτησαν το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην ανίχνευση πιθανής απάτης και το ρόλο της πρόληψης έναντι οποιασδήποτε απάτης. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να προσφέρει στη διοίκηση μια πραγματική ευκαιρία να διαχειριστεί ορθολογικά την οικονομική μονάδα και να προσφέρει στην κοινωνία. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί λειτουργία που εξυπηρετεί την ηγεσία της οικονομικής μονάδας να διαχειρίζεται καλύτερα τις δραστηριότητές της και της παρέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που την βοηθούν να λάβει τις κατάλληλες αποφάσεις. Ωστόσο, η λειτουργία των οργάνων, ο βαθμός αρμοδιότητάς τους και η δομή της οικονομικής μονάδας διαδραματίζουν στη βιβλιογραφία σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση της απάτης.

Οι ευθύνες της ανίχνευσης απάτης σε μια οικονομική μονάδα χωρίζονται μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου, της Ελεγκτικής Επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου (Munteanu et al., 2010). Το Δ.Σ. έχει την τελική ευθύνη εφαρμογής των μηχανισμών ανίχνευσης απάτης και είναι αρμόδιο να προλάβει την εμφάνιση τέτοιων περιστατικών. Από την άλλη, η Ελεγκτική Επιτροπή έχει εποπτικό ρόλο στη διοίκηση και διαχείριση των κινδύνων απάτης και πρέπει να λαμβάνει άμεσα μέτρα προσπάθειας καταπολέμησης της απάτης. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να λειτουργήσει πολύ αποτελεσματικά στον εντοπισμό ύποπτων κινήσεων και ενεργειών που μπορούν να υποδηλώνουν απάτη. Αποτελεί ουσιαστικά το εργαλείο εποπτείας και διαχείρισης της λειτουργίας για την Ελεγκτική Επιτροπή και μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα από τα συμφέροντα των μετόχων που εκπροσωπούνται από το Δ.Σ.. Δεν εφαρμόζουν όμως όλες οι επιχειρήσεις την παραπάνω δομή ούτε δίνεται σε όλες τις μονάδες εσωτερικού ελέγχου η απαραίτητη ανεξαρτησία και αυτονομία εντός της οικονομικής μονάδας (Drogalas et al., 2020c).

Οι Cohen et al. (2002) τόνισαν τη σημασία της εταιρικής διακυβέρνησης μέσω της άσκησης ελέγχου και εποπτείας από το διοικητικό συμβούλιο και την Ελεγκτική Επιτροπή για την αποτροπή περιστατικών εξαπάτησης. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές θεωρούν πως ο ανώτερος διευθυντής και το διοικητικό συμβούλιο αποτελούν τους πιο σημαντικούς παράγοντες στην αποτροπή περιστατικών εξαπάτησης και ακολουθεί σε σημασία η Ελεγκτική Επιτροπή. Οι ελεγκτές μπορεί να πιστεύουν ακόμη ότι η εταιρική διακυβέρνηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όταν ο κίνδυνος των πελατών είναι μεγαλύτερος και όταν πρόκειται για διεθνείς και δημόσιους οργανισμούς και όχι για μικρές επιχειρήσεις.

Σε πιο πρόσφατη έρευνα οι Drogalas et al. (2020a) διαπιστώνουν ότι η πλειοψηφία των διοικητικών συμβουλίων αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη, ενώ ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη περιορίζονται εντός των ορίων που θέτει η ελληνική νομοθεσία για την εταιρική διακυβέρνηση. Ακόμη, σε άλλη έρευνα οι Drogalas et al. (2020b) βρίσκουν ότι η αποτελεσματικότητα της Ελεγκτικής Επιτροπής έχει θετική σχέση με το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών. Αυτό το εύρημα εξάρει τη χρησιμότητα των Ελεγκτικών Επιτροπών. Φαίνεται ότι παρόλο που η εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης έχει εισαχθεί στην τοπική αγορά μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση, οι εταιρείες και οι αρχές τείνουν να είναι σχετικά αυστηρές σε σχέση

με το επίπεδο συμμόρφωσης με τη διεθνώς αποδεκτή νομοθεσία περί εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό φαίνεται να περιορίζει το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου.

Επιπλέον, η επιλογή της ελεγκτικής εταιρίας ή της διατήρησης μονάδας εσωτερικού ελέγχου αποτελεί στοιχείο που μπορεί να διαφοροποιήσει το αποτέλεσμα ανίχνευσης απάτης. Ο Hackenbrack (1993) διαπίστωσε ότι οι ελεγκτές μεγαλύτερων εταιριών δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην εκμετάλλευση ευκαιριών απάτης σε σύγκριση με τους ελεγκτές μικρότερων εταιριών που δίνουν έμφαση στα κίνητρα των εργαζομένων. Οι κύριες ευκαιρίες που υπογραμμίζονται σε αυτή την έρευνα περιλαμβάνουν την κυριαρχία της εταιρίας από ένα ισχυρό άτομο και την ανεπαρκή χρήση της διαδικασίας προϋπολογισμού και των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων. Από την άλλη, τα κύρια κίνητρα που εντοπίστηκαν ήταν ένα στενό περιθώριο συμμόρφωσης με περιοριστικούς όρους χρέους και η ισχυρή πίεση για αύξηση της τιμής των μετοχών της επιχείρησης (Hackenbrack, 1993).

Με βάση την παραπάνω ανάλυση η ερευνητική υπόθεση η οποία θα εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

H4: Τα όργανα και η δομή της οικονομικής οντότητας δε σχετίζονται με την ανίχνευση της απάτης.

2.5. Δεξιότητες ελεγκτών

Τον τελευταίο καιρό στη βιβλιογραφία παρουσιάζονται έρευνες οι οποίες εξετάζουν το ρόλο των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι ελεγκτές στην ανίχνευση και αντιμετώπιση περιστατικών εξαπάτησης. Οι Burnaby et al. (2011) εξέτασαν το ρόλο των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ελεγκτών στον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης σε επιχειρήσεις και εντόπισαν ορισμένες από τις πιο σημαντικές όπως για παράδειγμα γνώσεις, εργαλεία, τεχνικές ελέγχου, εναλλακτικοί τρόποι εφαρμογής των διεθνών προτύπων ελέγχου και διαπροσωπικές σχέσεις.

Οι Cook & Clements (2009) μελέτησαν την έλλειψη χρήσης καλύτερων εργαλείων που υπάρχουν διαθέσιμα και εξέφρασαν μέσα από την έρευνά τους την ελπίδα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές θα αναπτύξουν στο μέλλον περισσότερες δεξιότητες για να

συνεχίσουν την καταπολέμηση της εξαπάτησης χρησιμοποιώντας τα καλύτερα διαθέσιμα εργαλεία ελέγχου κάθε φορά.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση η ερευνητική υπόθεση η οποία θα εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

H₅: Οι δεξιότητες των εσωτερικών ελεγκτών δε σχετίζονται με την ανίχνευση της απάτης.

Κεφάλαιο 3 Μεθοδολογία Έρευνας

3.1. Ερευνητική μέθοδος

Σύμφωνα με τον Creswell (2011) η διαδικασία συλλογής δεδομένων και η μετέπειτα ανάλυσή τους για ερευνητικούς σκοπούς αποτελούν μέρος του έργου του ερευνητή, ο οποίος καλείται να αξιοποιήσει, αναλύσει και ερμηνεύσει τα δεδομένα ως βάση εξαγωγής για τα συμπεράσματα που θα προκύψουν. Οι ερευνητικές μέθοδοι που μπορεί να επιλέξει ένας ερευνητής είναι η ποσοτική και η ποιοτική. Στην περίπτωση της συγκεκριμένης έρευνας κατά την οποία το αντικείμενο της μελέτης είναι διαφορετικές μεταβλητές και η εξέταση της μεταξύ τους σχέσης, κρίθηκε προτιμητέα η χρήση της ποσοτικής μεθόδου, η οποία αναζητά τις σχέσεις μεταξύ μεταβλητών. Επιπλέον, η συγκεκριμένη μέθοδος θέτει ορισμένα ερευνητικά ερωτήματα και τις αντίστοιχες ερευνητικές υποθέσεις όπως συμβαίνει και με την παρούσα έρευνα με τις υποθέσεις που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η ποσοτική ανάλυση εξυπηρετεί στην επιβεβαίωση ή απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων που έχουν προκύψει μέσα από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας.

Ακόμη, επιλέχθηκαν τα ποσοτικά δεδομένα που εμπεριέχονται στο εμπειρικό μέρος, να συλλεχθούν με πρωτογενή τρόπο με τη χρήση ενός ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο εξυπηρετεί στην αποτύπωση στάσεων, συμπεριφορών και απόψεων των ερευνητικών υποκειμένων. Αποτελεί δημοφιλές εργαλείο ποσοτικών ερευνών που χρησιμοποιούν δειγματοληπτική έρευνα και αποσκοπεί στην διερεύνηση και αποτύπωση των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα στο περιβάλλον των υποκειμένων που μετέχουν στην ερευνητική διαδικασία.

Η κατασκευή του ερωτηματολογίου είναι σημαντική διαδικασία καθώς πρέπει να διασφαλίζεται η αξιοπιστία και εγκυρότητα του εγχειρήματος και πρέπει να τηρούνται ορισμένες αρχές ώστε οι πληροφορίες που προκύπτουν να είναι αξιοποιήσιμες και αξιόπιστες. Ακόμη, σύμφωνα με τους Χαλικιά και συν. (2015) το ερωτηματολόγιο πρέπει να χαρακτηρίζεται από οργάνωση, συνοχή, σαφήνεια και να διαθέτει τις απαραίτητες οδηγίες και υποδείξεις. Η σαφήνεια και ακρίβεια πρέπει να διασφαλίζονται ώστε τα ερωτήματα που τίθενται να γίνονται κατανοητά από όλους τους συμμετέχοντες.

Στο ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου που καθιστούν πιο γρήγορη, εύκολη και αντικειμενική την ανάλυση των στοιχείων, με τη χρήση πενταβάθμιας κλίμακας Likert, με τη χαμηλότερη βαθμολογία να αντιστοιχεί στην πιο αρνητική αξιολόγηση και την μεγαλύτερη βαθμολογία να αντιστοιχεί στην πιο θετική αξιολόγηση.

3.2. Μεταβλητές

Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από έξι ενότητες καθεμία από τις οποίες μετράει διαφορετική μεταβλητή. Στην Ενότητα Α' εξετάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και συγκεκριμένα το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική εμπειρία και επιπλέον εξετάζεται η εξαρτημένη μεταβλητή της παρούσας εργασίας δηλαδή ο ρόλος που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης.

Στην Ενότητα Β' εξετάζονται τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή μέσα από 5 ερωτήματα, στην Ενότητα Γ' εξετάζεται η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου μέσα από 5 ερωτήματα, στην Ενότητα Δ' εξετάζονται οι παράγοντες κινδύνου που παρουσιάζονται μέσα από 5 ερωτήματα, στην Ενότητα Ε' εξετάζονται τα όργανα και η δομή της επιχείρησης μέσα από 4 ερωτήματα και στην Ενότητα ΣΤ' εξετάζονται οι δεξιότητες των ελεγκτών μέσα από 7 ερωτήματα. Συνολικά το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από 31 ερωτήματα.

Τα ερωτήματα που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία του ερωτηματολογίου και αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες υπό εξέταση μεταβλητές αντλήθηκαν από σύγχρονες έρευνες που μελετούν το ρόλο που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν ερευνητικά ερωτήματα αλλά και συμπεράσματα ερευνών των Abdullatif (2013), Alleyne et al. (2010), Apostolou et al. (2001), Burnaby et al. (2011), Chui (2010), Coram et al. (2008), Hackenbrack (1993), Hammersley et al. (2011), James (2003), Khurana & Raman (2004), Mironiuc & Robu (2012) και Salameh et al. (2011).

3.3. Δείγμα

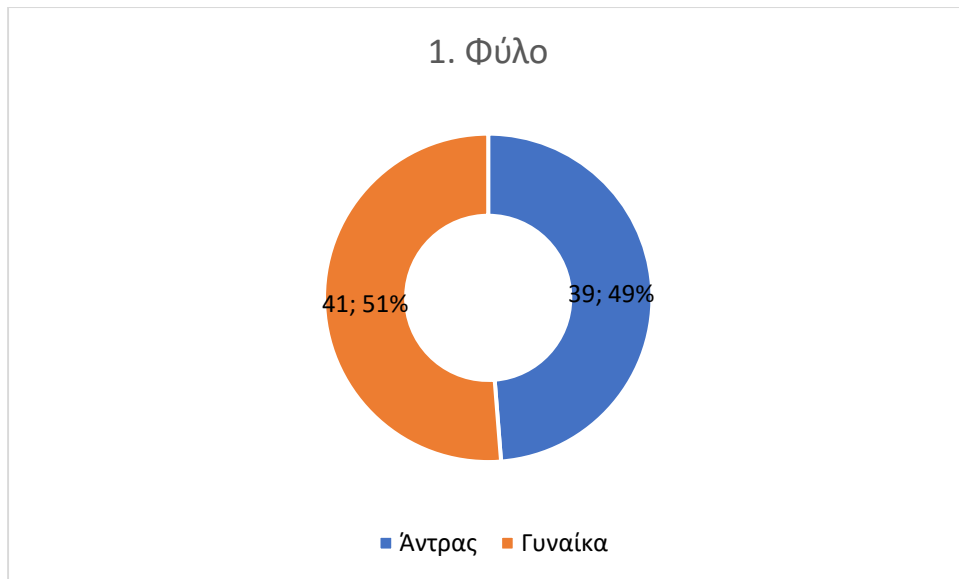
Ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνθηκε η παρούσα έρευνα είναι ελεγκτές που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Το δείγμα προέρχεται με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας και αφορά ελεγκτές οι οποίοι μπορεί να δραστηριοποιούνται τόσο σε εργασίες εξωτερικού όσο και σε εργασίες εσωτερικού ελέγχου. Η τυχαία δειγματοληψία διασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και διευκολύνει την γενίκευση των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν (Creswell, 2011).

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το χρονικό διάστημα 17/11/2020- 29/12/2020 με ηλεκτρονική διανομή του ερωτηματολογίου με τη χρήση Google Forms. Χρησιμοποιήθηκαν ηλεκτρονικές διευθύνσεις ελεγκτικών εταιριών της χώρας αλλά και προσωπικές γνωριμίες και επαφές της ερευνήτριας προκειμένου να γίνει διάχυση του ερωτηματολογίου σε όσο το δυνατόν περισσότερους ελεγκτές.

Η συμμετοχή του δείγματος στην έρευνα ήταν εθελοντική και αυτό κατέστη σαφές στους συμμετέχοντες στις αρχικές οδηγίες που δόθηκαν. Η ανώνυμη συμμετοχή τους στην έρευνα συνοδεύεται από τη διασφάλιση ότι τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν σε αυτήν χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο για ερευνητικούς σκοπούς στο πλαίσιο εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στον αριθμό των ατόμων που συμμετείχαν και στο υψηλό ποσοστό συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου (55% απόκριση συμμετεχόντων).

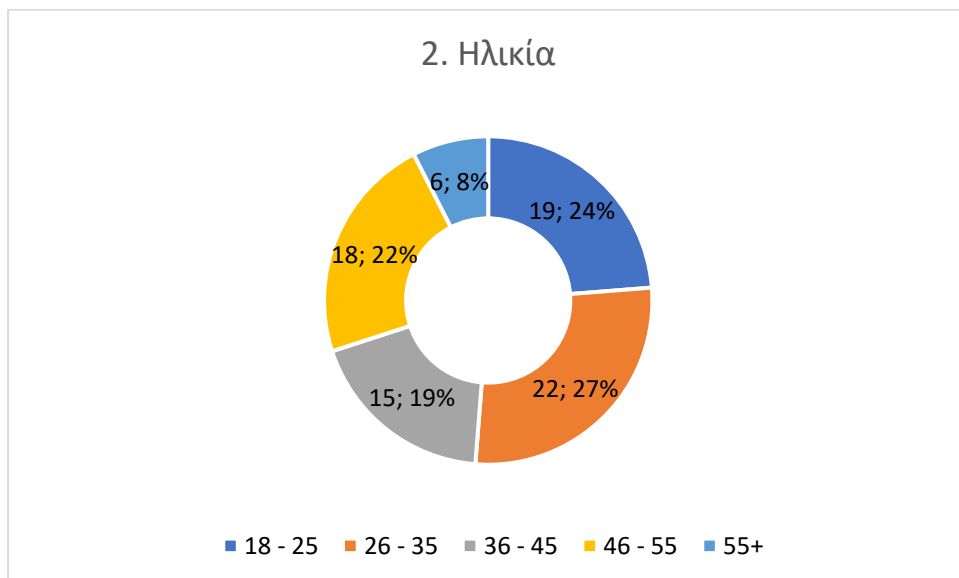
Το δείγμα απαρτίζεται από 80 άτομα εκ των οποίων τα 39 είναι άντρες (48,75%) και τα υπόλοιπα 41 (51,25%) είναι γυναίκες (Γράφημα 3.1).

Γράφημα 3 1 Φύλο

Η ηλικία των συμμετεχόντων παρουσιάζεται στο Γράφημα 3.2. Συγκεκριμένα, προκύπτει ότι 19 άτομα (23,75%) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 18 – 25, 22 άτομα (27,5%) στην ομάδα των 26 -35, 15 άτομα (18,75%) στην ομάδα των 36 – 45, 18 άτομα (22,5%) στην ομάδα των 46 – 55 και τα υπόλοιπα 6 άτομα (7,5%) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα άνω των 55 ετών.

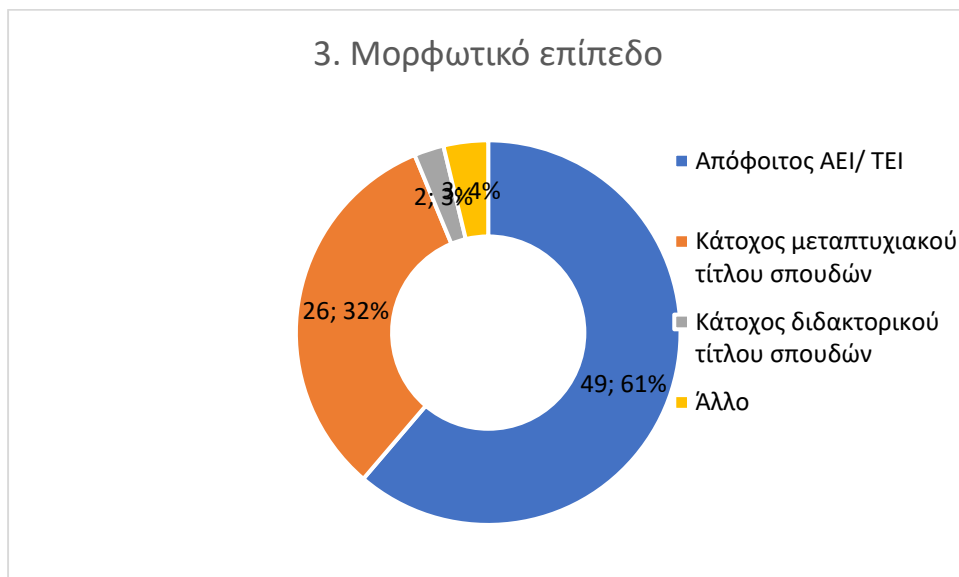
Γράφημα 3 2 Ηλικία

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ (49 άτομα, 61,25%), 26 άτομα (32,5%) κατέχουν κάποιον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, μόλις 2 άτομα (2,5%)

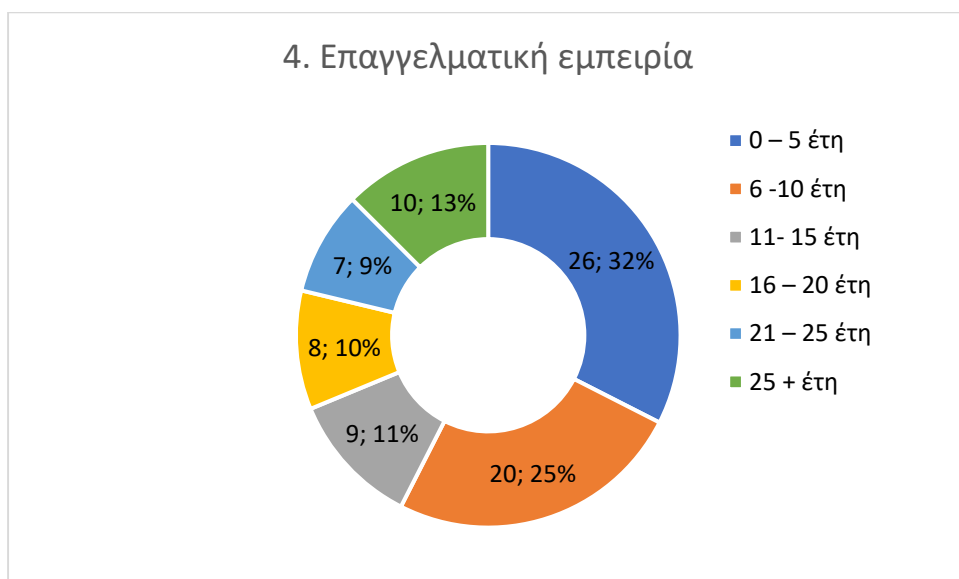
είναι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών και άλλα 3 άτομα (3,7%) δήλωσαν κάποια άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα (π.χ. απόφοιτοι Λυκείου) (Γράφημα 3.3).

Γράφημα 3 3 Μορφωτικό επίπεδο

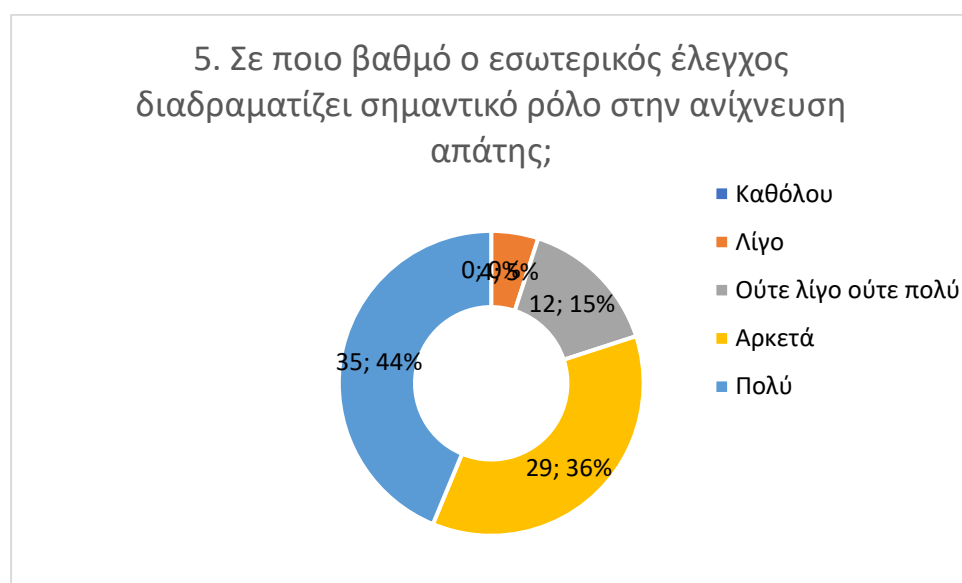
Όσον αφορά στην επαγγελματική εμπειρία των συμμετεχόντων στην έρευνα, 26 άτομα (32,5%) εργάζονται έως 5 έτη, 20 άτομα (25%) εργάζονται 6-10 έτη, 9 άτομα (11,25%) εργάζονται 11 – 15 έτη, 8 άτομα (10%) εργάζονται 16 – 20 έτη, 7 άτομα (8,75%) εργάζονται 21 -25 έτη και τα υπόλοιπα 10 άτομα (12,5%) εργάζονται περισσότερο από 25 έτη (Γράφημα 3.4).

Γράφημα 3 4 Επαγγελματική εμπειρία

Το επόμενο ερώτημα αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας δηλαδή το ρόλο που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος στην ανίχνευση απάτης (Γράφημα 3.5). Προκύπτει ότι 4 άτομα (5%) πιστεύουν λίγο ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση απάτης, 12 άτομα (15%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 29 άτομα (36,25%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 35 άτομα (43,75%) το πιστεύουν πολύ.

Γράφημα 3 5 Ρόλος εσωτερικού ελέγχου στην ανίχνευση απάτης

3.4. Εργαλείο στατιστικής ανάλυσης

Η ανάλυση των πρωτογενών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS 20.0. για την περιγραφική στατιστική ανάλυση και την πραγματοποίηση της παλινδρόμησης. Στο πλαίσιο της περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκαν οι μέσοι όροι και η τυπική απόκλιση όπως επίσης και οι κατανομές συχνότητας. Οι κατανομές συχνότητας αποτελούν γνωστή μέθοδο παρουσίασης ενός συνόλου δεδομένων και μπορούν να αποτυπωθούν είτε σε μορφή πίνακα είτε σε μορφή γραφικής παράστασης. Ο μέσος όρος της κατανομής αποτυπώνει την κατεύθυνση στην οποία κινείται η μέση άποψη των συμμετεχόντων στην έρευνα, ενώ η τυπική απόκλιση αποτελεί μια ένδειξη της απόστασης από το μέσο όρο.

Κεφάλαιο 4 Αποτελέσματα

4.1. Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση

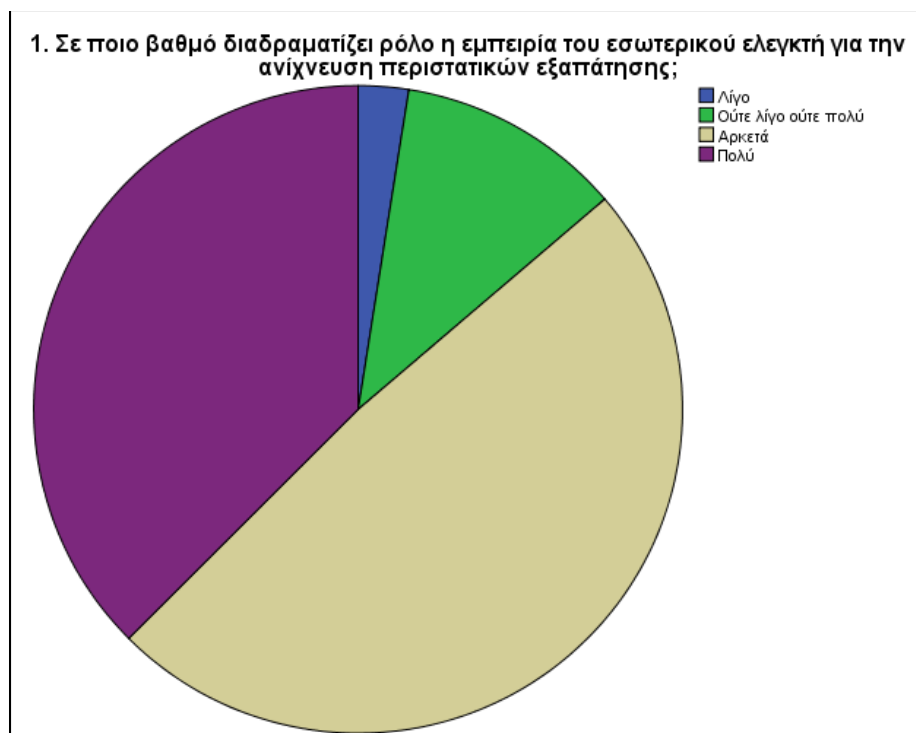
4.1.1. Ενότητα Β΄ : Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή

Η Ενότητα Β΄ εξετάζει τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή μέσα από 5 ερωτήσεις. Το πρώτο ερώτημα (B1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.1). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 2 άτομα (2,5%) θεωρούν ότι διαδραματίζει λίγο σημαντικό ρόλο, 9 άτομα (11,3%) ότι δε διαδραματίζει ούτε λίγο ούτε πολύ σημαντικό ρόλο, 39 άτομα (48,8%) ότι διαδραματίζει αρκετά σημαντικό ρόλο και τα υπόλοιπα 30 άτομα (37,5%) ότι διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Πάνω από το 85% του δείγματος αναγνωρίζουν την αξία και τη σύνδεση του εσωτερικού ελέγχου με την ανίχνευση της απάτης.

Πίνακας 4 1 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 1

1. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει ρόλο η εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	2	2,5	2,5	2,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	9	11,3	11,3	13,8
	Αρκετά	39	48,8	48,8	62,5
	Πολύ	30	37,5	37,5	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 1 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 1

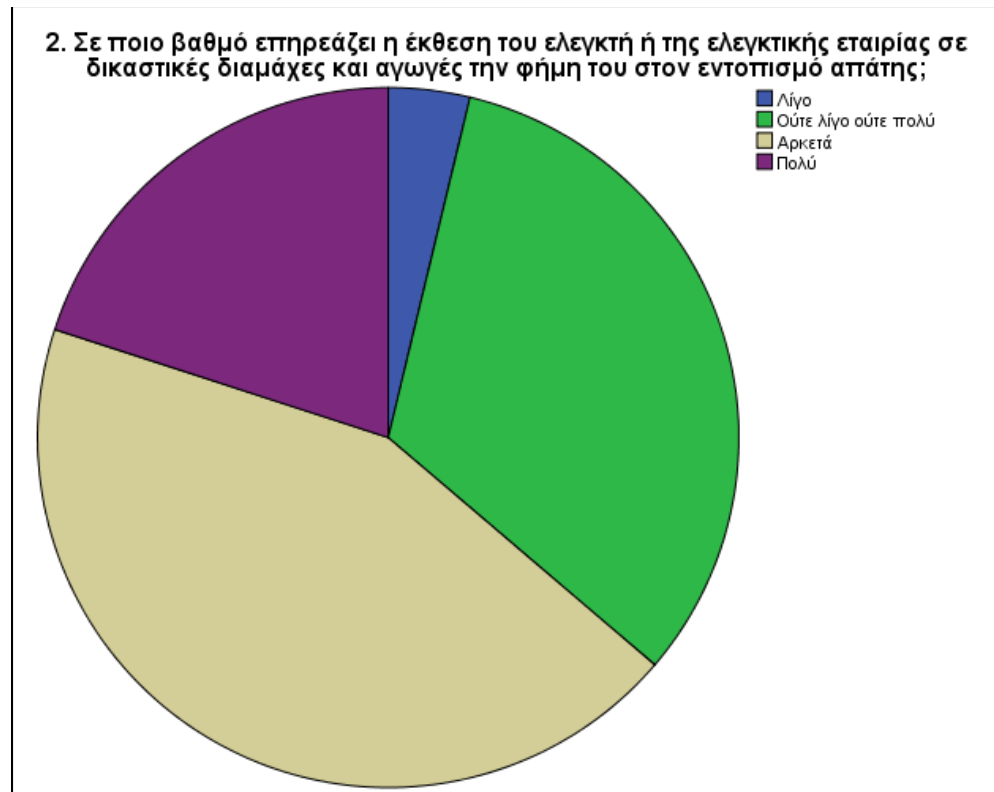

Το δεύτερο ερώτημα (B2) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η έκθεση του ελεγκτή ή της ελεγκτικής εταιρίας σε δικαστικές διαμάχες και αγωγές επηρεάζει τη φήμη του στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.2). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 3 άτομα (3,8%) πιστεύουν ότι επηρεάζει λίγο, 26 άτομα (32,5%) πιστεύουν ότι δεν επηρεάζει ούτε λίγο ούτε πολύ, 35 άτομα (43,8%) ότι επηρεάζει αρκετά και τα υπόλοιπα 16 άτομα (20%) ότι επηρεάζει πολύ. Σχεδόν το 65% των συμμετεχόντων αποδέχονται το γεγονός ότι η έκθεση των εσωτερικών ελεγκτών σε δικαστικές αγωγές και διαμάχες καθορίζει και την φήμη που έχουν στην επιτυχή ανακάλυψη περιστατικών εξαπάτησης.

Πίνακας 4 2 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό επηρεάζει η έκθεση του ελεγκτή ή της ελεγκτικής εταιρίας σε δικαστικές διαμάχες και αγωγές την φήμη του στον εντοπισμό απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	3	3,8	3,8	3,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	26	32,5	32,5	36,3
	Αρκετά	35	43,8	43,8	80,0
	Πολύ	16	20,0	20,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 2 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 2

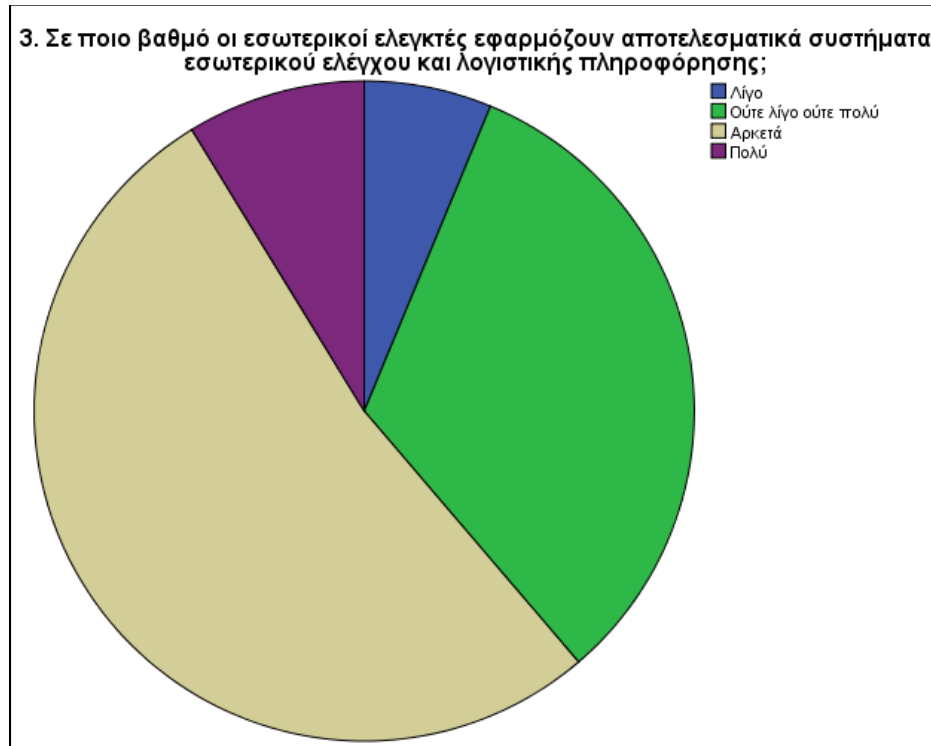
Το τρίτο ερώτημα (B3) εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου και λογιστικής πληροφόρησης (Πίνακας και Γράφημα 4.3). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 5 άτομα (6,3%) πιστεύουν λίγο ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές ασχολούνται και εφαρμόζουν με αποτελεσματικότητα τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και λογιστικής πληροφόρησης που υπάρχουν διαθέσιμα, 26 άτομα (32,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 42 άτομα (52,5%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 7 άτομα (8,8%) το πιστεύουν πολύ. Μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων εκφράζει ουδέτερη άποψη επί του θέματος γεγονός που υπονοεί ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης από την πλευρά των εσωτερικών ελεγκτών.

Πίνακας 4 3 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 3

3. Σε ποιο βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου και λογιστικής πληροφόρησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	5	6,3	6,3	6,3
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	26	32,5	32,5	38,8
	Αρκετά	42	52,5	52,5	91,3

	Πολύ	7	8,8	8,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 3 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 3

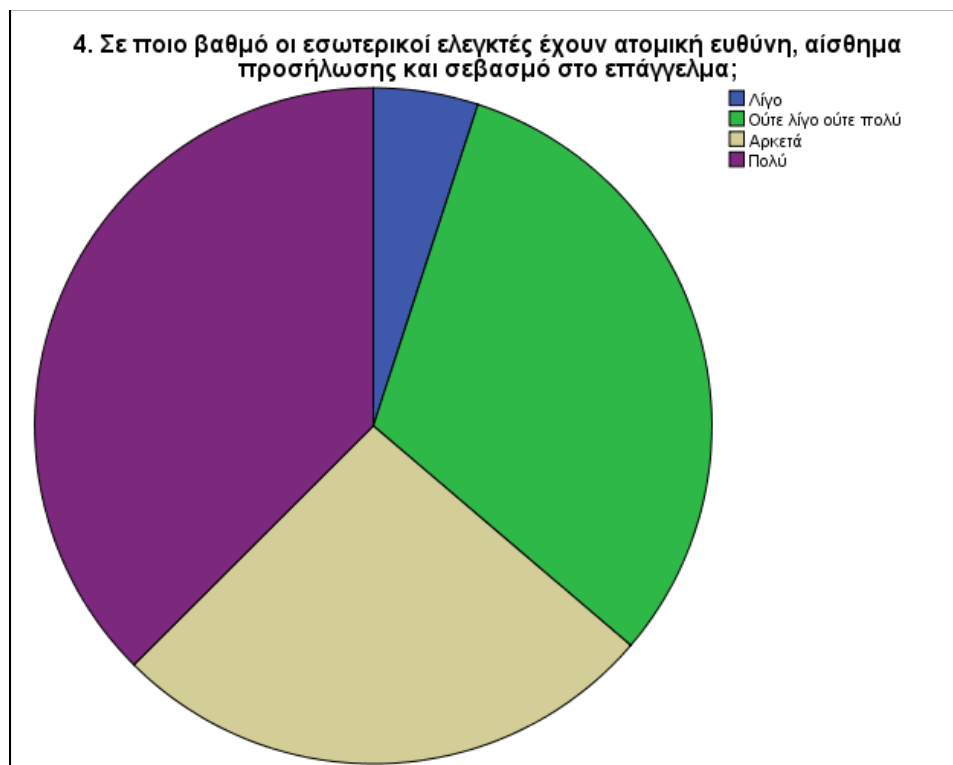

Το τέταρτο ερώτημα (B4) εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν ατομική ευθύνη, αίσθημα προσήλωσης και σεβασμό στο επάγγελμα (Πίνακας και Γράφημα 4.4). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 4 άτομα (5%) πιστεύουν λίγο πως οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν ατομική ευθύνη, αίσθημα προσήλωσης και σεβασμό στο επάγγελμα, 25 άτομα (31,3%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 21 άτομα (26,3%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 30 άτομα (37,5%) το πιστεύουν πολύ. Και σε αυτό το ερώτημα περισσότεροι από το 35% του δείγματος εκφράζουν ουδέτερη άποψη γεγονός που υποδηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζουν όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές το έργο τους με σοβαρότητα και υπευθυνότητα ή ότι δεν έχουν καμία γνώση και άποψη για το θέμα. Πολύ θετικό είναι ωστόσο ότι περισσότεροι από το 60% κρίνουν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό από υπευθυνότητα, προσήλωση και σεβασμό στο επάγγελμά τους και αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητά τους.

Πίνακας 4 4 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 4

4. Σε ποιο βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν ατομική ευθύνη, αίσθημα προσήλωσης και σεβασμό στο επάγγελμα;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	4	5,0	5,0	5,0
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	25	31,3	31,3	36,3
	Αρκετά	21	26,3	26,3	62,5
	Πολύ	30	37,5	37,5	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 4 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 4

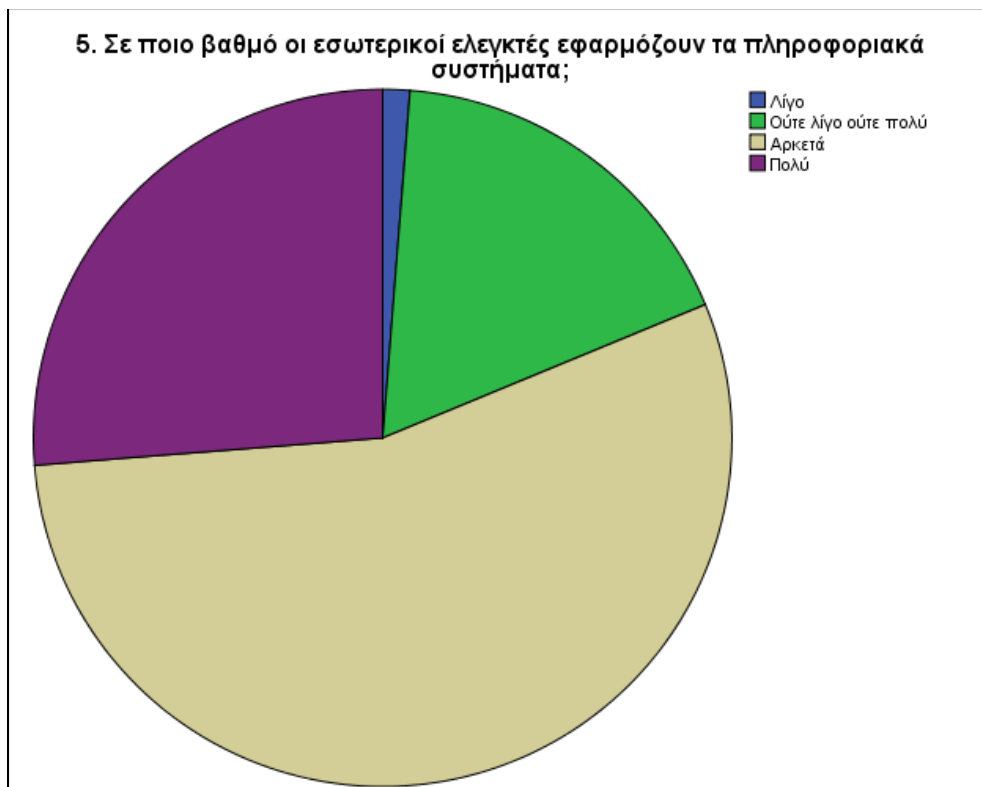
Το πέμπτο ερώτημα (B5) εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν τα πληροφοριακά συστήματα (Πίνακας και Γράφημα 4.5). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 1 άτομο (1,3%) θεωρεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν λίγο τα πληροφοριακά συστήματα, 14 άτομα (17,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 44 άτομα (55%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 21 άτομα (26,3%) το πιστεύουν πολύ, Περισσότεροι από το 80% του δείγματος εκτιμούν ότι γίνεται εφαρμογή πληροφοριακών συστημάτων από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Η χρήση πληροφοριακών συστημάτων εξυπηρετεί στη μεγαλύτερη αποδοτικότητα των εσωτερικών ελεγκτών στην εφαρμογή διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου, ενώ

παράλληλα μειώνουν και τον χρόνο απασχόλησης με συγκεκριμένο αντικείμενο στο πλαίσιο των διεργασιών του εσωτερικού ελέγχου.

Πίνακας 4 5 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 5

5. Σε ποιο βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν τα πληροφοριακά συστήματα;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	1	1,3	1,3	1,3
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	14	17,5	17,5	18,8
	Αρκετά	44	55,0	55,0	73,8
	Πολύ	21	26,3	26,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 5 Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή: Ερώτηση 5

4.1.2. Ενότητα Γ': Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου

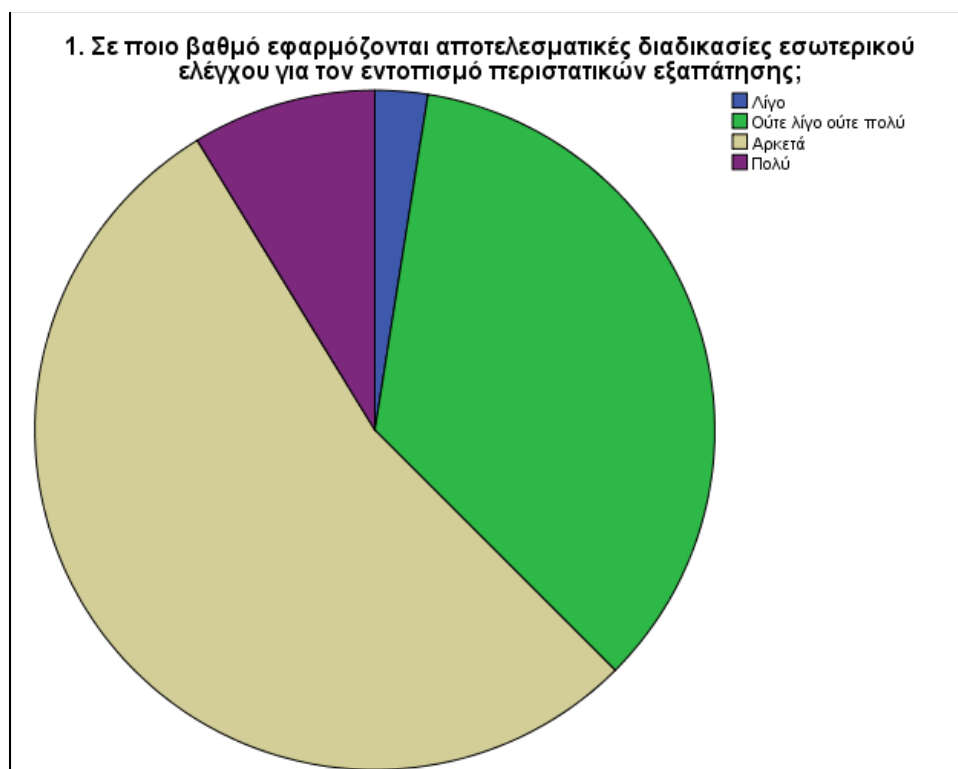
Η Ενότητα Γ' εξετάζει ως μεταβλητή την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου μέσα από πέντε ερωτήσεις. Το πρώτο ερώτημα (Γ1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο εφαρμόζονται αποτελεσματικά διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου για τον

εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.6). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 2 άτομα (2,5%) πιστεύουν ότι εφαρμόζονται λίγο τέτοιες διαδικασίες, 28 άτομα (35%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 43 άτομα (53,8%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 7 άτομα (8,8%) το πιστεύουν πολύ. Το ποσοστό των ατόμων που τηρούν ουδέτερη στάση (35%) είναι ιδιαίτερα υψηλό. Ωστόσο, πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν ότι γίνεται αρκετά καλή δουλειά στην εφαρμογή αποτελεσματικών διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Είναι, όμως, πολύ πιθανό να υπάρχει αρκετά μεγάλο περιθώριο να βελτιωθεί η κατάσταση.

Πίνακας 4 6 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 1

1. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	2	2,5	2,5	2,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	28	35,0	35,0	37,5
	Αρκετά	43	53,8	53,8	91,3
	Πολύ	7	8,8	8,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 6 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 1

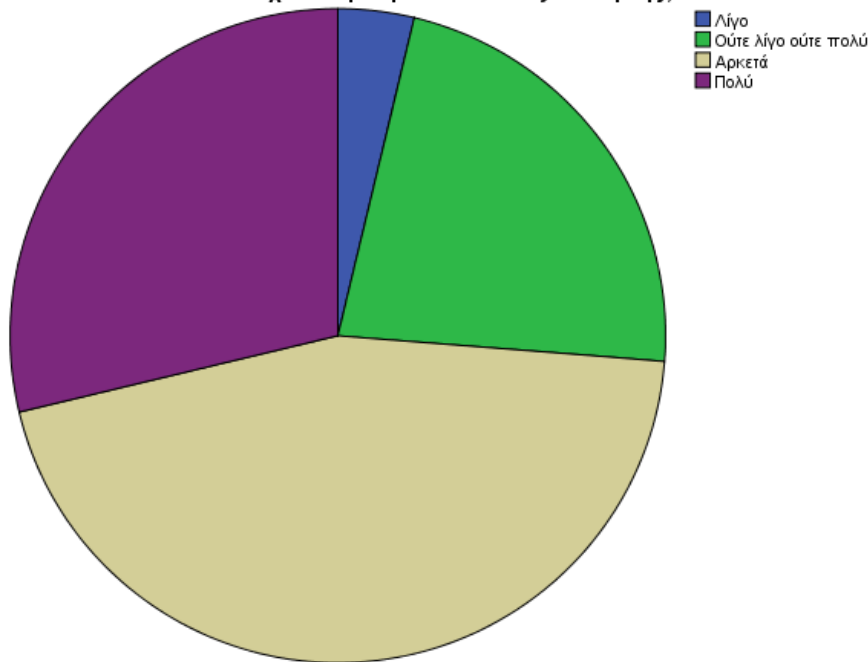
Το δεύτερο ερώτημα (Γ2) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η εκτέλεση αναλυτικών διαδικασιών με τη χρήση δεικτών και τη σύγκριση με τους αντίστοιχους των προηγούμενων ετών εξυπηρετεί στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.7). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 3 άτομα (3,8%) πιστεύουν ότι εξυπηρετεί λίγο, 18 άτομα (22,5%) πιστεύουν ότι δεν εξυπηρετεί ούτε λίγο ούτε πολύ, 36 άτομα (45%) πιστεύουν ότι εξυπηρετεί αρκετά και τα υπόλοιπα 23 άτομα (28,7%) πιστεύουν ότι εξυπηρετεί πολύ. Η εφαρμογή αναλυτικών διαδικασιών που χρησιμοποιούν οικονομικούς, στατιστικούς και χρηματοοικονομικούς δείκτες σε βάθος χρόνου για την επιχείρηση αποτελεί τεχνική και τακτική που φαίνεται να είναι αποδεκτή από το δείγμα ως αποτελεσματικό εργαλείο ανίχνευσης περιστατικών εξαπάτησης.

Πίνακας 4 7 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό η εκτέλεση αναλυτικών διαδικασιών με τη χρήση δεικτών και τη σύγκριση με τους αντίστοιχους των προηγούμενων ετών εξυπηρετεί στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	3	3,8	3,8	3,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	18	22,5	22,5	26,3
	Αρκετά	36	45,0	45,0	71,3
	Πολύ	23	28,7	28,7	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 7 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό η εκτέλεση αναλυτικών διαδικασιών με τη χρήση δεικτών και τη σύγκριση με τους αντίστοιχους των προηγούμενων ετών εξυπηρετεί στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;

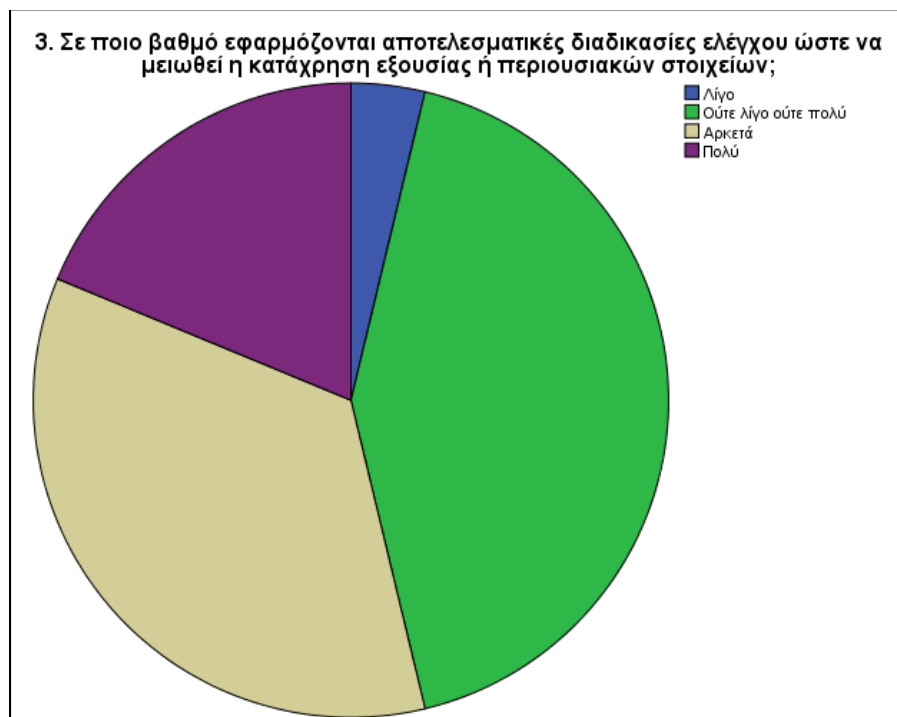

Το τρίτο ερώτημα (Γ3) εξετάζει το βαθμό στον οποίο εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου ώστε να μειωθεί η κατάχρηση εξουσίας ή περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης (Πίνακας και Γράφημα 4.8). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 3 άτομα (3,8%) πιστεύουν ότι εφαρμόζονται σε μικρό βαθμό τέτοιες αποτελεσματικές διαδικασίες, 34 άτομα (42,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 28 άτομα (35%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 15 άτομα (18,8%) το πιστεύουν πολύ. Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν ότι ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος οδηγεί σε μείωση της κατάχρησης εξουσίας ή των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Πίνακας 4.8 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 3

3. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες ελέγχου ώστε να μειωθεί η κατάχρηση εξουσίας ή περιουσιακών στοιχείων;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	3	3,8	3,8	3,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	34	42,5	42,5	46,3
	Αρκετά	28	35,0	35,0	81,3
	Πολύ	15	18,8	18,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 8 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 3

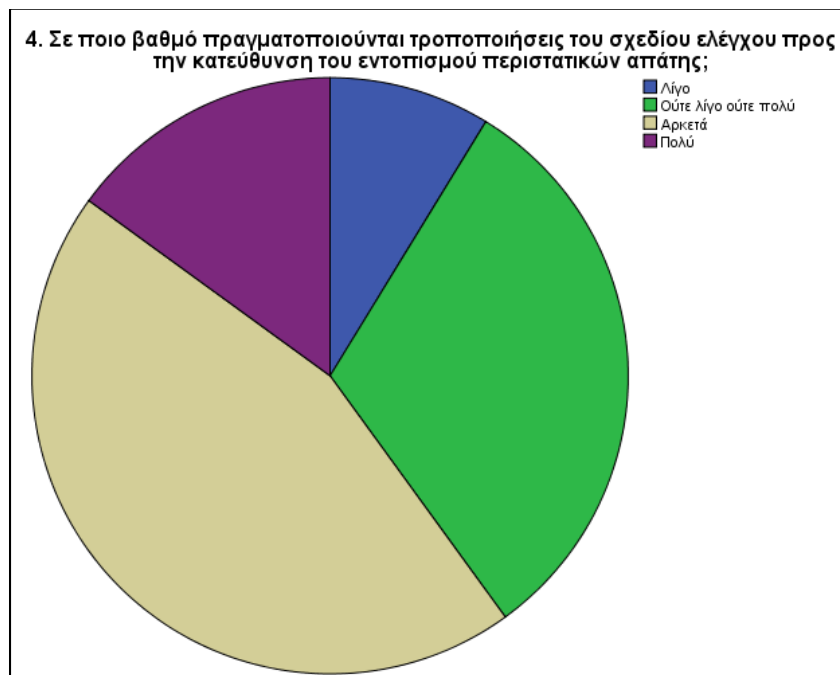
Το τέταρτο ερώτημα (Γ4) εξετάζει το βαθμό στον οποίο πραγματοποιούνται τροποποιήσεις του σχεδίου ελέγχου προς την κατεύθυνση του εντοπισμού περιστατικών απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.9). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 7 άτομα (8,8%) πιστεύουν ότι πραγματοποιούνται λίγες τροποποιήσεις έτσι ώστε να εντοπίζονται περιστατικά απάτης, 25 άτομα (31,3%) τηρούν ουδέτερη στάση, 36 άτομα (45%) πιστεύουν ότι πραγματοποιούνται τροποποιήσεις του σχεδίου ελέγχου σε αρκετό βαθμό και οι υπόλοιποι 12 (15%) πιστεύουν ότι πραγματοποιούνται σε πολύ μεγάλο βαθμό. Παρόλο που το 60% των συμμετεχόντων θεωρεί πως οι εσωτερικοί ελεγκτές παρεκκλίνουν για καλό σκοπό του σχεδίου ελέγχου ώστε να το προσαρμόσουν στην κατεύθυνση του εντοπισμού περιστατικών απάτης, μεγάλο ποσοστό (31,3%) τηρεί ουδέτερη στάση. Αυτό ίσως υποδηλώνει ότι υπάρχει περιθώριο να γίνονται περισσότερες παρεμβάσεις των εσωτερικών ελεγκτών στο σχέδιο ελέγχου και να δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στον εντοπισμό των περιστατικών απάτης.

Πίνακας 4 9 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 4

4. Σε ποιο βαθμό πραγματοποιούνται τροποποιήσεις του σχεδίου ελέγχου προς την κατεύθυνση του εντοπισμού περιστατικών απάτης;				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό

Έγκυρο	Λίγο	7	8,8	8,8	8,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	25	31,3	31,3	40,0
	Αρκετά	36	45,0	45,0	85,0
	Πολύ	12	15,0	15,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 9 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 4

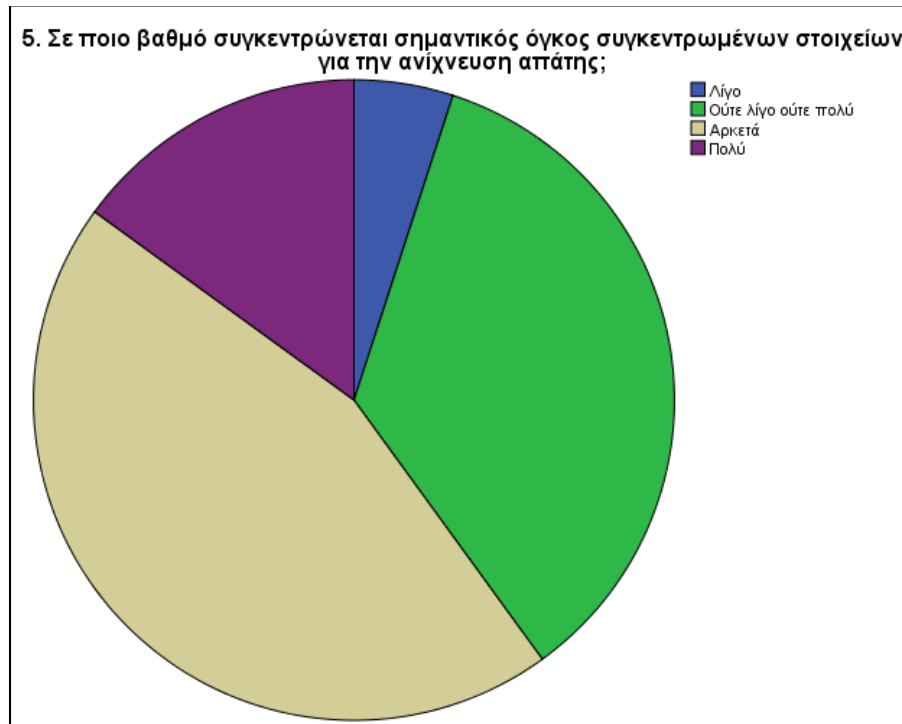
Το πέμπτο ερώτημα (Γ5) εξετάζει το βαθμό στον οποίο συγκεντρώνεται σημαντικός όγκος συγκεντρωμένων στοιχείων για την ανίχνευση απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.10). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 4 άτομα (5%) πιστεύουν λίγο ότι συγκεντρώνεται σημαντικός όγκος στοιχείων ώστε να οδηγείται ο εσωτερικός έλεγχος στην ανίχνευση απάτης, 28 άτομα (35%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 36 άτομα (45%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 12 άτομα (15%) το πιστεύουν πολύ. Το ποσοστό των ατόμων που δεν το πιστεύουν πολύ ή είναι ουδέτεροι, είναι αρκετά σημαντικό (40%), αλλά από την άλλη το 60% των συμμετεχόντων στην έρευνα πιστεύουν σε μεγάλο βαθμό ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές συγκεντρώνουν όλη την απαραίτητη πληροφόρηση ώστε να είναι σε θέση να ανιχνεύσουν πιθανή απάτη.

Πίνακας 4 10 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 5

5. Σε ποιο βαθμό συγκεντρώνεται σημαντικός όγκος συγκεντρωμένων στοιχείων για την ανίχνευση απάτης;

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	4	5,0	5,0	5,0
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	28	35,0	35,0	40,0
	Αρκετά	36	45,0	45,0	85,0
	Πολύ	12	15,0	15,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 10 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου: Ερώτηση 5

4.1.3. Ενότητα Δ': Παράγοντες κινδύνου

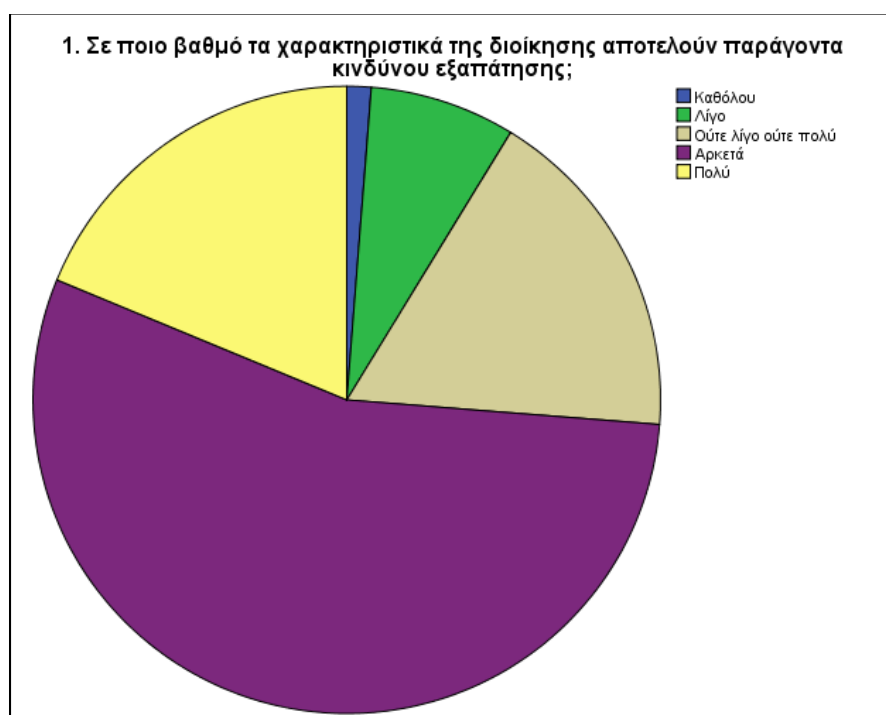
Η Ενότητα Δ' εξετάζει ως μεταβλητή τους παράγοντες κινδύνου μέσα από πέντε ερωτήσεις. Το πρώτο ερώτημα (Δ1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο τα χαρακτηριστικά της διοίκησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.11). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις ένα άτομο (1,3%) δεν πιστεύει καθόλου ότι τα χαρακτηριστικά της διοίκησης συνιστούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης, 6 άτομα (7,5%) το πιστεύουν λίγο, 14 άτομα (17,5%) δεν το πιστεύει ούτε λίγο ούτε πολύ, 44 άτομα (55%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 15 άτομα (18,8%) το πιστεύουν πολύ. Περισσότεροι από το 70% του δείγματος πιστεύουν ότι τα χαρακτηριστικά της διοίκησης, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο διοικεί, αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης. Η ίδια η διοίκηση καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την

ελευθερία που έχουν οι εργαζόμενοι αλλά και η ίδια ώστε να εξαπατήσουν τους μετόχους και να επωφεληθούν για ίδιο όφελος.

Πίνακας 4 11 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 1

1. Σε ποιο βαθμό τα χαρακτηριστικά της διοίκησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Καθόλου	1	1,3	1,3	1,3
	Λίγο	6	7,5	7,5	8,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	14	17,5	17,5	26,3
	Αρκετά	44	55,0	55,0	81,3
	Πολύ	15	18,8	18,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 11 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 1

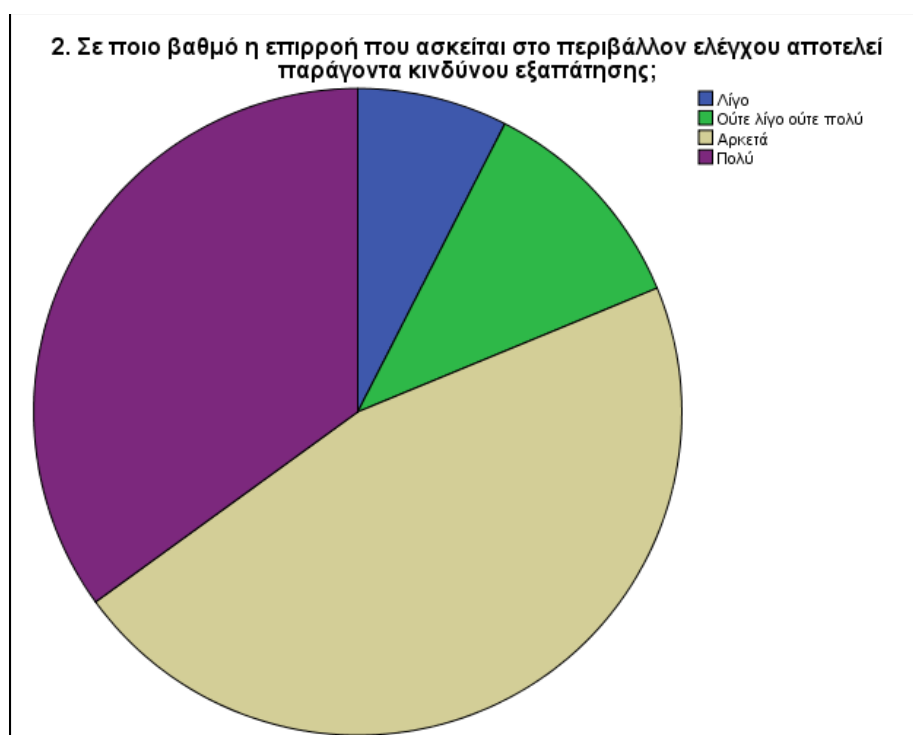
Το δεύτερο ερώτημα (Δ2) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η επιρροή που ασκείται στο περιβάλλον ελέγχου αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.12). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 6 άτομα (7,5%) πιστεύουν λίγο ότι συμβαίνει αυτό, 9 άτομα (11,3%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 37 άτομα (46,3%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 28 άτομα (35%) το πιστεύουν πολύ. Ο βαθμός επιρροής που ασκείται στο περιβάλλον ελέγχου καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις

πιθανότητες και τις ευκαιρίες εκμετάλλευσης ώστε να οδηγηθούν κάποια άτομα σε εξαπάτηση της επιχείρησης με οικονομικό κόστος για την ίδια.

Πίνακας 4 12 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό η επιρροή που ασκείται στο περιβάλλον ελέγχου αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	6	7,5	7,5	7,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	9	11,3	11,3	18,8
	Αρκετά	37	46,3	46,3	65,0
	Πολύ	28	35,0	35,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 12 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 2

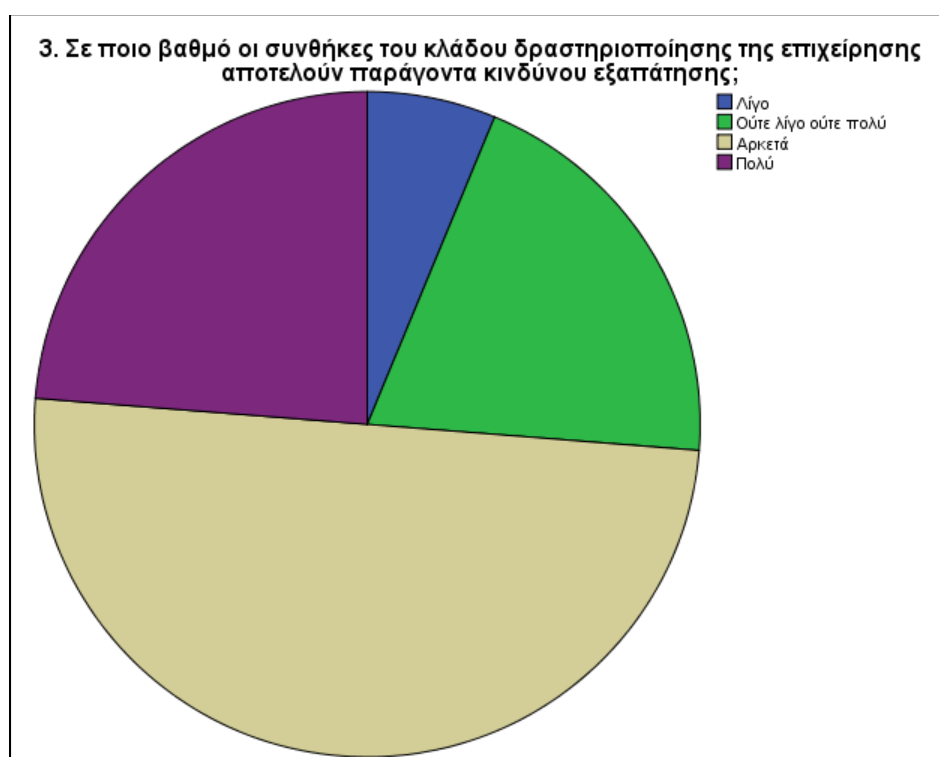
Το τρίτο ερώτημα (Δ3) εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι συνθήκες του κλάδου δραστηριοποίησης της επιχείρησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.13). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μόλις 5 άτομα (6,3%) θεωρούν ότι αυτό συμβαίνει λίγο, 16 άτομα (20%) δεν πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 40 άτομα (50%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 19 άτομα (23,8%) το πιστεύουν πολύ. Σχεδόν το 75% του δείγματος κρίνουν ότι ο κλάδος στον οποίο ανήκει

η επιχείρηση επηρεάζει το βαθμό κινδύνου και τους παράγοντες διαμόρφωσής του ώστε να υπάρξουν περιστατικά εξαπάτησης.

Πίνακας 4 13 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 3

3. Σε ποιο βαθμό οι συνθήκες του κλάδου δραστηριοποίησης της επιχείρησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	5	6,3	6,3	6,3
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	16	20,0	20,0	26,3
	Αρκετά	40	50,0	50,0	76,3
	Πολύ	19	23,8	23,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 13 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 3

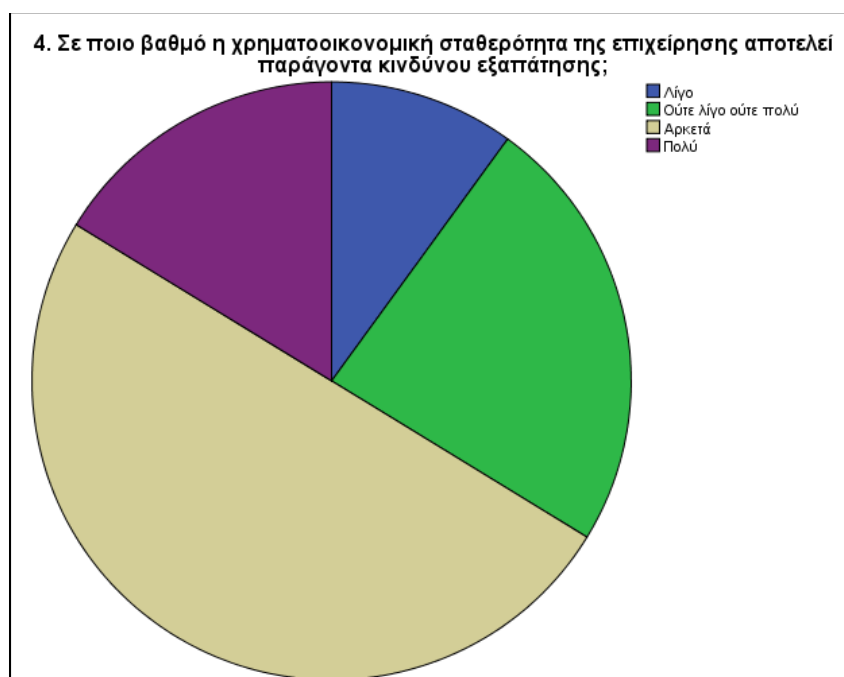
Το τέταρτο ερώτημα (Δ4) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η χρηματοοικονομική σταθερότητα της επιχείρησης αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.14). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 8 άτομα (10%) θεωρούν ότι η σταθερότητα της επιχείρησης σε οικονομικούς όρους αποτελεί σε μικρό βαθμό παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης, 19 άτομα (23,8%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 40 άτομα (50%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 13 άτομα (16,3%) το

πιστεύουν πολύ. Περισσότεροι από το 65% του δείγματος κρίνουν την χρηματοοικονομική σταθερότητα ικανό παράγοντα αποσταθεροποίησης της επιχείρησης όσον αφορά στον εντοπισμό κινδύνων εξαπάτησης.

Πίνακας 4 14 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 4

4. Σε ποιο βαθμό η χρηματοοικονομική σταθερότητα της επιχείρησης αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	8	10,0	10,0	10,0
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	19	23,8	23,8	33,8
	Αρκετά	40	50,0	50,0	83,8
	Πολύ	13	16,3	16,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 14 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 4

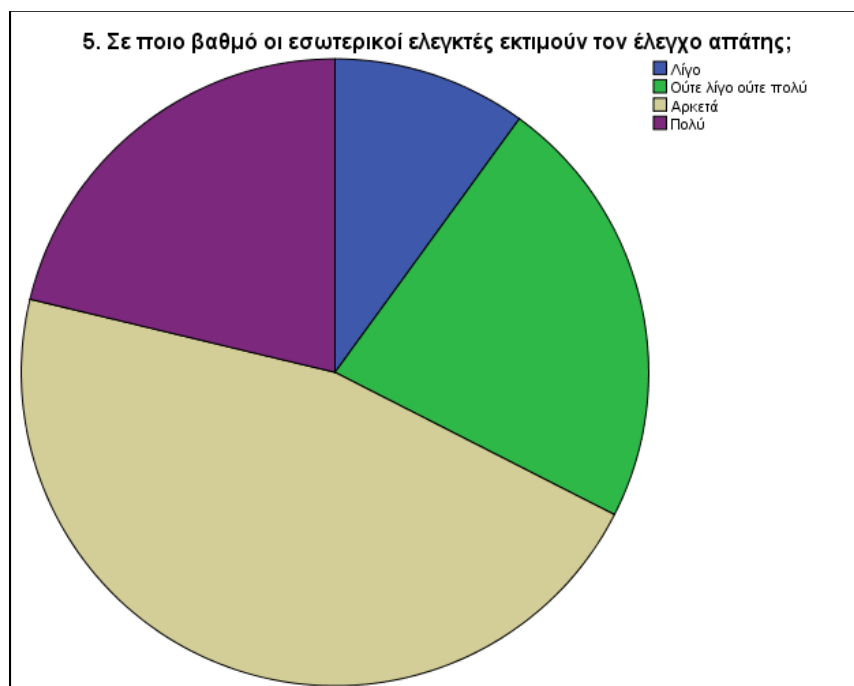
Το πέμπτο ερώτημα (Δ5) εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτιμούν τον έλεγχο απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.1). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 8 άτομα (10%) πιστεύουν σε μικρό βαθμό ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πράγματι εκτιμούν τον έλεγχο απάτης, 18 άτομα (22,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 37 άτομα (46,3%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 17 άτομα (21,3%) το πιστεύουν πολύ. Λίγο περισσότεροι από το 65% των συμμετεχόντων

πιστεύουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτιμούν τον έλεγχο απάτης επομένως έχει και νόημα για τους ίδιους να επιδιώκουν τον εντοπισμό σχετικών περιστατικών.

Πίνακας 4 15 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 5

5. Σε ποιο βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτιμούν τον έλεγχο απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	8	10,0	10,0	10,0
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	18	22,5	22,5	32,5
	Αρκετά	37	46,3	46,3	78,8
	Πολύ	17	21,3	21,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 15 Παράγοντες κινδύνου: Ερώτηση 5

4.1.4. Ενότητα Ε΄ Όργανα και δομή επιχείρησης

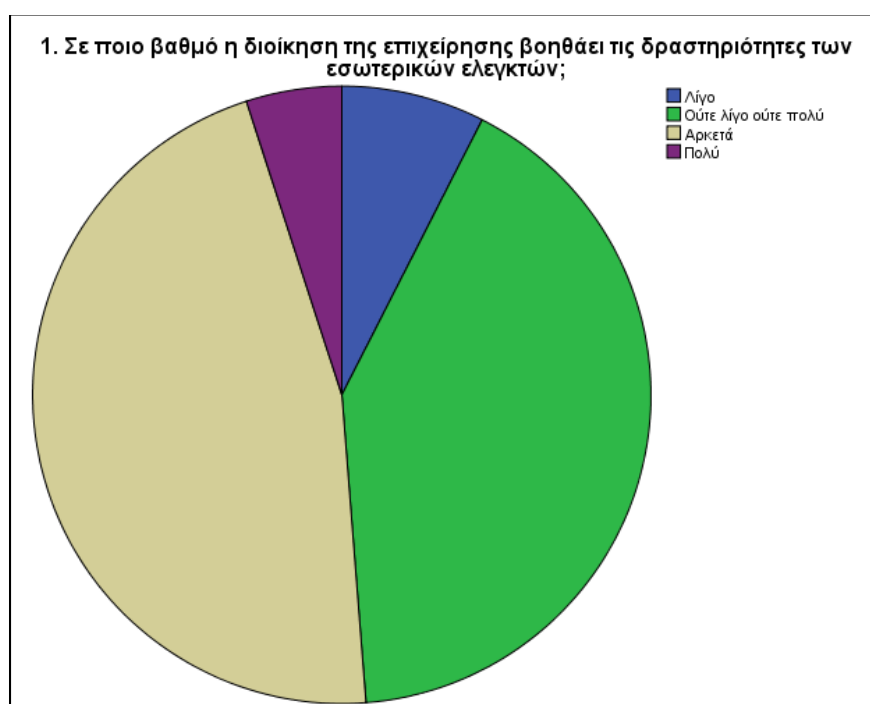
Η Ενότητα Ε΄ εξετάζει ως μεταβλητή τα όργανα και τη δομή της επιχείρησης μέσα από τέσσερις ερωτήσεις. Το πρώτο ερώτημα (Ε1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η διοίκηση της επιχείρησης βοηθά τις δραστηριότητες των εσωτερικών ελεγκτών (Πίνακας και Γράφημα 4.16). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 6 άτομα (7,5%) πιστεύουν λίγο ότι η διοίκηση βοηθά τους εσωτερικούς ελεγκτές στο έργο τους,, 33 άτομα (41,3%) δεν το πιστεύει ούτε λίγο ούτε πολύ, 37 άτομα (46,3%) το πιστεύουν αρκετά

και τα υπόλοιπα 4 άτομα (5%) το πιστεύουν πολύ. Μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων (41,3%) τηρούν ουδέτερη στάση και δεν εκφράζουν σαφή άποψη επί του θέματος.

Πίνακας 4 16 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 1

1. Σε ποιο βαθμό η διοίκηση της επιχείρησης βοηθάει τις δραστηριότητες των εσωτερικών ελεγκτών;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	6	7,5	7,5	7,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	33	41,3	41,3	48,8
	Αρκετά	37	46,3	46,3	95,0
	Πολύ	4	5,0	5,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 16 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 1

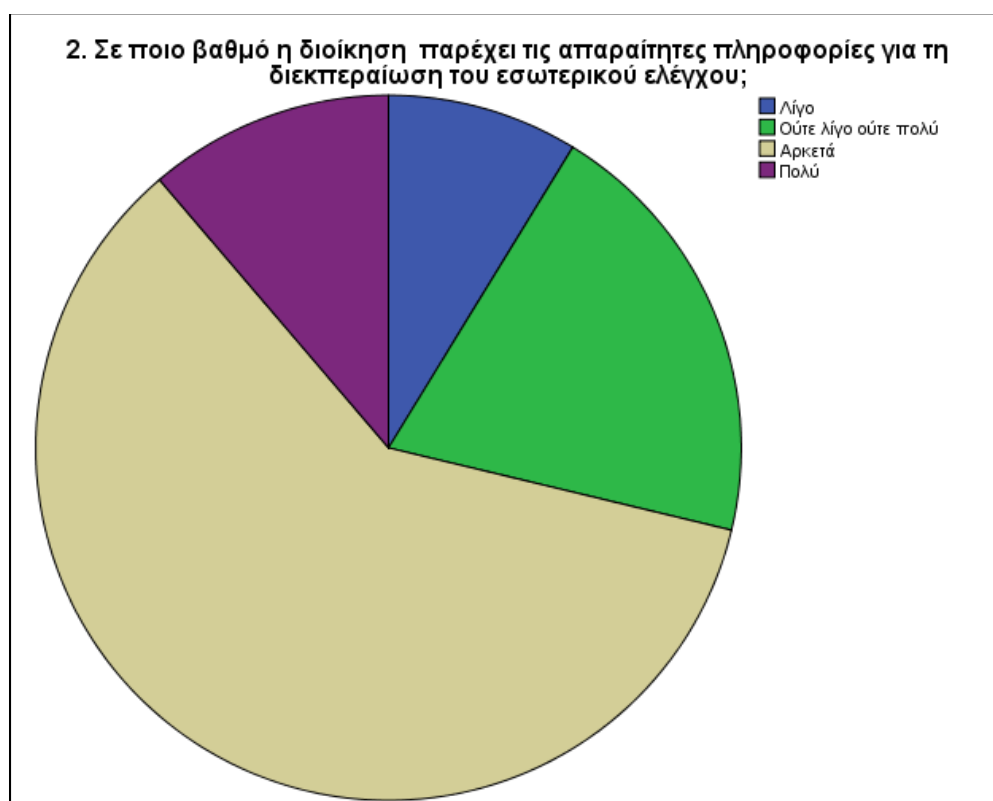
Το δεύτερο ερώτημα (E2) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η διοίκηση της επιχείρησης παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διεκπεραίωση του εσωτερικού ελέγχου (Πίνακας και Γράφημα 4.17). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 7 άτομα (8,8%) πιστεύουν λίγο ότι η διοίκηση παρέχει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο εσωτερικός έλεγχος ώστε να ολοκληρώσει το έργο του, 16 άτομα (20%) δεν το πιστεύει ούτε λίγο ούτε πολύ, 48 άτομα (60%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 9 άτομα (11,3%) το πιστεύουν πολύ. Είναι σαφές ότι οι ίδιοι οι ελεγκτές που αποτελούν το

δείγμα της παρούσας έρευνα πιστεύουν ότι υπάρχει καλή συνεργασία μεταξύ της διοίκησης των επιχειρήσεων που ελέγχου και των ίδιων.

Πίνακας 4 17 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό η διοίκηση παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διεκπεραίωση του εσωτερικού ελέγχου;		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	7	8,8	8,8	8,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	16	20,0	20,0	28,7
	Αρκετά	48	60,0	60,0	88,8
	Πολύ	9	11,3	11,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 17 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 2

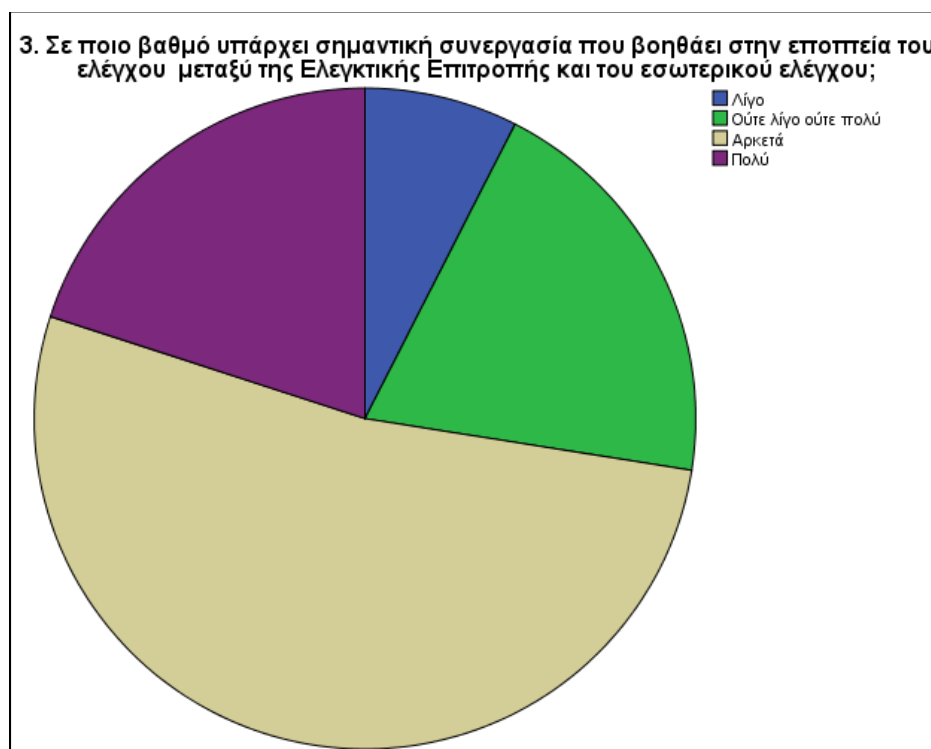
Το τρίτο ερώτημα (E3) εξετάζει το βαθμό στον οποίο υπάρχει σημαντική συνεργασία που βοηθάει στην εποπτεία του ελέγχου μεταξύ της Ελεγκτικής Επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου (Πίνακας και Γράφημα 4.18). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 6 άτομα πιστεύουν σε μικρό βαθμό ότι ισχύει κάτι τέτοιο, 16 άτομα (20%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 42 άτομα (52,5%) το πιστεύουν αρκετά και τα

υπόλοιπα 16 άτομα (20%) το πιστεύουν πολύ. Αυτό σημαίνει ότι περισσότεροι από το 70% του δείγματος επιβεβαιώνουν την καλή συνεργασία που υπάρχει μεταξύ της Ελεγκτικής Επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου με αποτέλεσμα να εφαρμόζεται καλύτερη εποπτεία στην επιχείρηση και να υπάρχει θετικό και εποικοδομητικό κλίμα.

Πίνακας 4 18 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 3

3. Σε ποιο βαθμό υπάρχει σημαντική συνεργασία που βοηθάει στην εποπτεία του ελέγχου μεταξύ της Ελεγκτικής Επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	6	7,5	7,5	7,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	16	20,0	20,0	27,5
	Αρκετά	42	52,5	52,5	80,0
	Πολύ	16	20,0	20,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 18 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 3

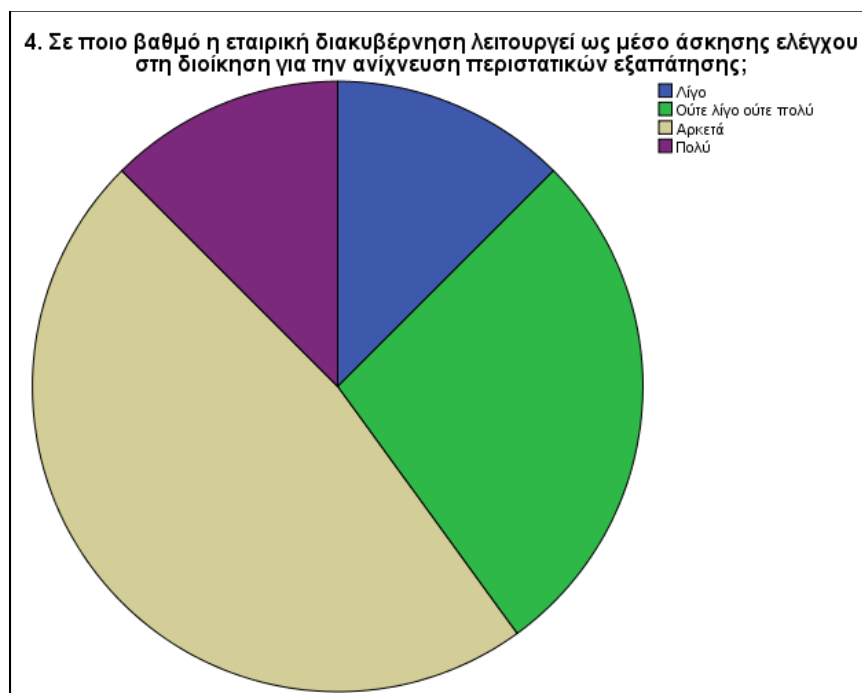
Το τέταρτο ερώτημα (E4) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η εταιρική διακυβέρνηση λειτουργεί ως μέσο άσκησης ελέγχου στη διοίκηση για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης (Πίνακας και Γράφημα 4.19). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 10 άτομα (12,5%) πιστεύουν λίγο ότι ισχύει αυτό, 22 άτομα (27,5%) δεν το πιστεύουν

ούτε λίγο ούτε πολύ, 38 άτομα (47,5%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 10 άτομα (12,5%) το πιστεύουν πολύ. Το 60% των συμμετεχόντων θεωρούν πως η εταιρική διακυβέρνηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διοίκηση για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης και αυτό συνδέει τις τεχνικές και τον τρόπο εταιρικής διακυβέρνησης με τον έλεγχο που εφαρμόζεται με στόχο την ανίχνευση απάτης.

Πίνακας 4 19 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 4

4. Σε ποιο βαθμό η εταιρική διακυβέρνηση λειτουργεί ως μέσο άσκησης ελέγχου στη διοίκηση για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	10	12,5	12,5	12,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	22	27,5	27,5	40,0
	Αρκετά	38	47,5	47,5	87,5
	Πολύ	10	12,5	12,5	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 19 Όργανα και δομή επιχείρησης: Ερώτηση 4

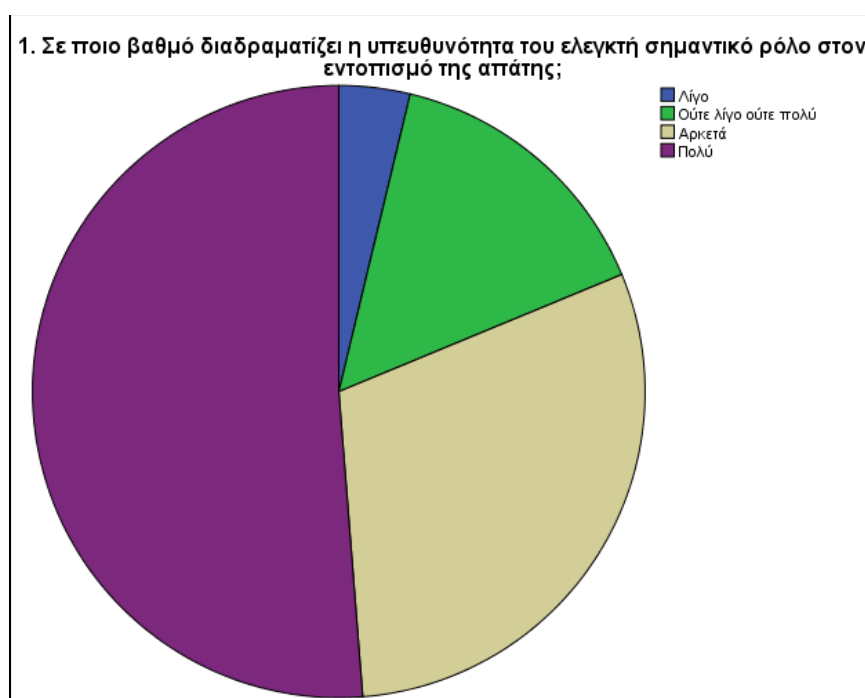
4.1.5. Ενότητα Στ Δεξιότητες ελεγκτών

Η Ενότητα Στ' εξετάζει ως μεταβλητή τις δεξιότητες των ελεγκτών μέσα από επτά ερωτήσεις. Το πρώτο ερώτημα (Στ1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η υπευθυνότητα του ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.20). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 3 άτομα (3,8%) το πιστεύουν λίγο, 12 άτομα (15%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 24 άτομα (30%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 41 άτομα (51,2%) το πιστεύουν πολύ. Περισσότεροι από το 80% του δείγματος κρίνουν ότι η υπευθυνότητα που επιδεικνύει ο εσωτερικός ελεγκτής καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το βαθμό αποτελεσματικότητάς του στον εντοπισμό απάτης.

Πίνακας 4 20 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 1

1. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η υπευθυνότητα του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	3	3,8	3,8	3,8
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	12	15,0	15,0	18,8
	Αρκετά	24	30,0	30,0	48,8
	Πολύ	41	51,2	51,2	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 20 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 1

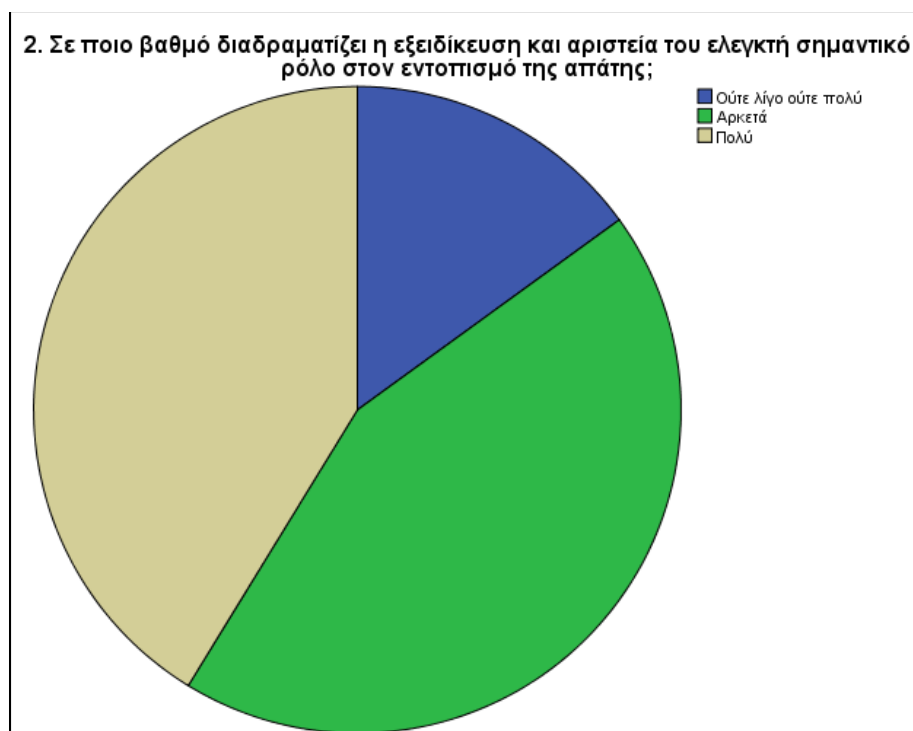

Το δεύτερο ερώτημα (Στ1) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η υπευθυνότητα του ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.20). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας δεν υπάρχουν καθόλου αρνητικές απαντήσεις. Αντίθετα, 12 άτομα (15%) δεν πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ ότι η εξειδίκευση και αριστεία του εσωτερικού ελεγκτή εξυπηρετούν σημαντικά στον εντοπισμό απάτης, 35 άτομα (43,8%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 33 άτομα (41,3%) το πιστεύουν πολύ. Αυτό σημαίνει ότι το 85% των συμμετεχόντων αναγνωρίζει το ρόλο που διαδραματίζει τόσο η επαγγελματική εξειδίκευση του εσωτερικού ελεγκτή όσο και η επιθυμία του να αριστεύει και διαπρέπει στην εργασία του ώστε να εντοπίζει περιστατικά εξαπάτησης.

Πίνακας 4 21 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 2

2. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η εξειδίκευση και αριστεία του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	12	15,0	15,0	15,0
	Αρκετά	35	43,8	43,8	58,8
	Πολύ	33	41,3	41,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 21 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 2

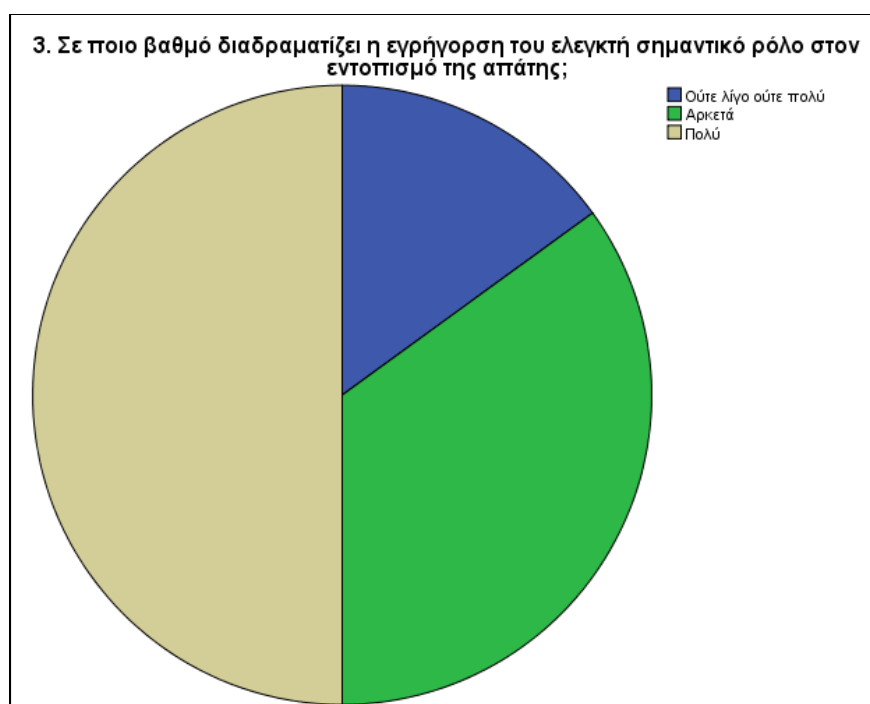

Το τρίτο ερώτημα (Στ3) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η εγρήγορση του ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.22). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 12 άτομα (15%) ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με την άποψη, 28 άτομα (35%) συμφωνούν αρκετά και τα υπόλοιπα 40 άτομα (50%) συμφωνούν πολύ. Και πάλι το 85% αποδέχεται το ρόλο που διαδραματίζει η εγρήγορση και ετοιμότητα του εσωτερικού ελεγκτή στον εντοπισμό της απάτης.

Πίνακας 4 22 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 3

3. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η εγρήγορση του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	12	15,0	15,0	15,0
	Αρκετά	28	35,0	35,0	50,0
	Πολύ	40	50,0	50,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 22 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 3

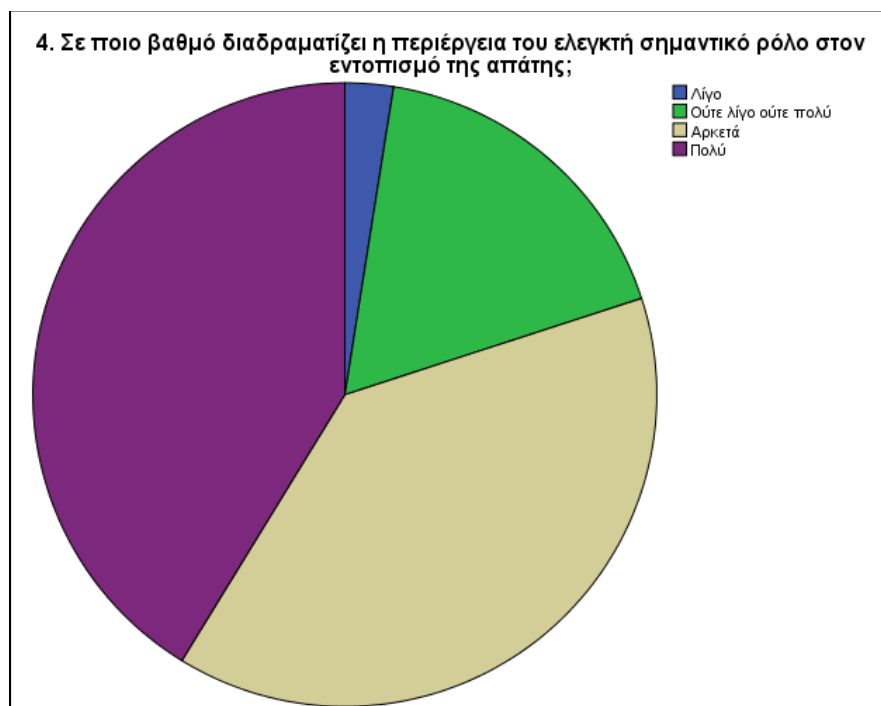
Το τέταρτο ερώτημα (Στ4) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η περιέργεια του ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα

4.23). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 2 άτομα (2,5%) πιστεύουν ότι η περιέργεια διαδραματίζει μικρό ρόλο, 14 άτομα (17,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ, 31 άτομα (38,8%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 33 άτομα (41,3%) το πιστεύουν πολύ. Το 80% των συμμετεχόντων στην έρευνα κρίνουν ότι η περιέργεια του ελεγκτή αποτελεί μια δεξιότητα με σημαντικό αντίκτυπο στην ανίχνευση απάτης.

Πίνακας 4 23 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 4

4. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η περιέργεια του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	2	2,5	2,5	2,5
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	14	17,5	17,5	20,0
	Αρκετά	31	38,8	38,8	58,8
	Πολύ	33	41,3	41,3	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 23 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 4

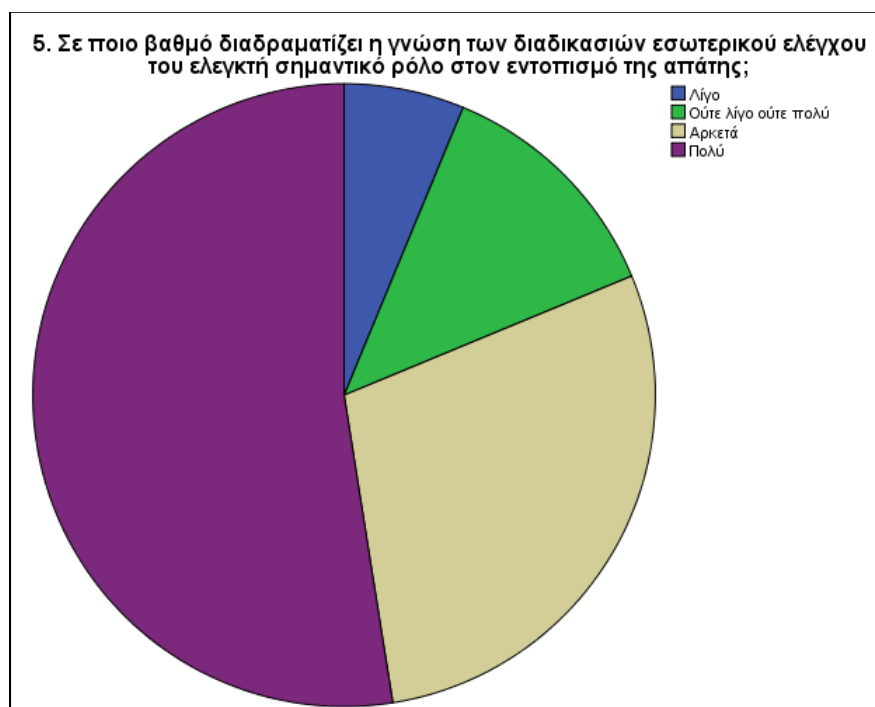
Το πέμπτο ερώτημα (Στ5) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η γνώση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου του ελεγκτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.24). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 5 άτομα (6,3%) πιστεύουν σε μικρό βαθμό ότι οι γνώσεις των ελεγκτών εξυπηρετούν στον εντοπισμό της απάτης, 10 άτομα (12,5%) δεν το πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ,

23 άτομα (28,7%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 42 άτομα (52,5%) το πιστεύουν πολύ. Και πάλι σχεδόν το 80% του δείγματος πιστεύει ότι οι γνώσεις των εσωτερικών ελεγκτών καθορίζουν ουσιαστικά το βαθμό αποτελεσματικότητας που παρουσιάζουν στον εντοπισμό απάτης.

Πίνακας 4 24 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 5

5. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Λίγο	5	6,3	6,3	6,3
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	10	12,5	12,5	18,8
	Αρκετά	23	28,7	28,7	47,5
	Πολύ	42	52,5	52,5	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 24 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 5

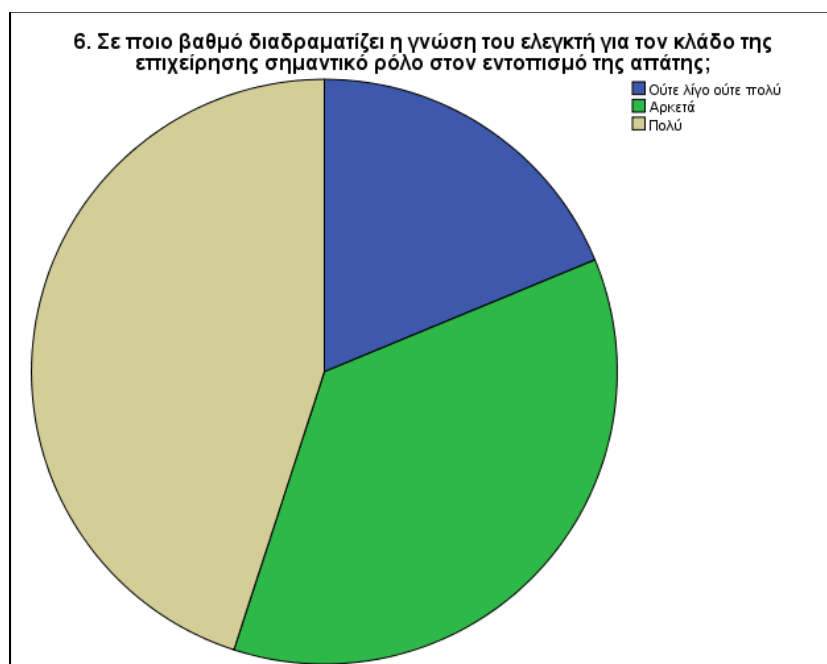
Το έκτο ερώτημα (Στ6) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η γνώση του ελεγκτή για τον κλάδο της επιχείρησης διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.25). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 15 άτομα (18,8%) δεν πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ ότι οι γνώσεις για τον κλάδο δραστηριοποίησης της επιχείρησης λειτουργούν θετικά ως προσόν για τον εσωτερικό

ελεγκτή ώστε να εντοπίζει τις απάτες, 29 άτομα (36,3%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 36 άτομα (45%) το πιστεύουν πολύ. Περισσότεροι από το 80% του δείγματος θεωρούν ότι οι γνώσεις που έχει ένας εσωτερικός ελεγκτής σχετικά με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση εξυπηρετούν και διευκολύνουν τη διαδικασία εντοπισμού περιστατικών εξαπάτησης.

Πίνακας 4 25 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 6

6. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση του ελεγκτή για τον κλάδο της επιχείρησης σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	15	18,8	18,8	18,8
	Αρκετά	29	36,3	36,3	55,0
	Πολύ	36	45,0	45,0	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 25 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 6

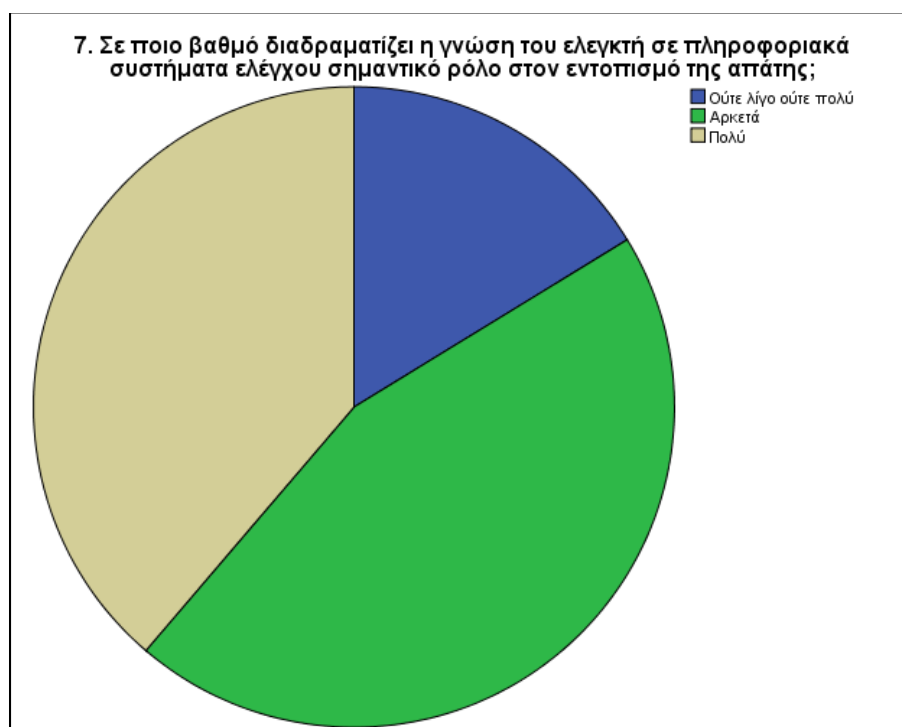
Το έβδομο ερώτημα (Στ7) εξετάζει το βαθμό στον οποίο η γνώση του ελεγκτή σε πληροφοριακά συστήματα ελέγχου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης (Πίνακας και Γράφημα 4.26). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 13 άτομα (16,3%) δεν πιστεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ ότι η γνώση του ελεγκτή σχετικά με πληροφοριακά συστήματα ελέγχου λειτουργεί θετικά στον εντοπισμό της απάτης, 36 άτομα (45%) το πιστεύουν αρκετά και τα υπόλοιπα 31 άτομα (38,8%) το πιστεύουν

πολύ. Και πάλι περισσότεροι από το 80% του δείγματος αναγνωρίζουν ότι οι γνώσεις των εσωτερικών ελεγκτών γύρω από τα πληροφοριακά συστήματα ελέγχου επομένως και ο αυξημένος βαθμός χρήσης αντίστοιχων συστημάτων, επιδρούν στον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης με θετικό τρόπο.

Πίνακας 4 26 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 7

7. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση του ελεγκτή σε πληροφοριακά συστήματα ελέγχου σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	13	16,3	16,3	16,3
	Αρκετά	36	45,0	45,0	61,3
	Πολύ	31	38,8	38,8	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Γράφημα 4 26 Δεξιότητες ελεγκτών: Ερώτηση 7

4.2. Συσχετίσεις

Καθώς από την πραγματοποίηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης δεν προέκυψε στατιστικά σημαντικό ($\text{sig} < 0.05$) ή αξιόπιστο αποτέλεσμα (βαθμός μεταβλητότητας 13,9%) κρίθηκε καλύτερο να πραγματοποιηθεί ένας στατιστικός έλεγχος συσχέτισης

μεταξύ των δημογραφικών μεταβλητών όπως επίσης και της εξαρτημένης μεταβλητής (βαθμός επίδρασης εσωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό απάτης) και των εξεταζόμενων μεταβλητών δηλαδή των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή, της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, των παραγόντων κινδύνων, των οργάνων και της δομής της επιχείρησης και των δεξιοτήτων των εσωτερικών ελεγκτών. Αρχικά πραγματοποιήθηκε έλεγχος t-test ανεξάρτητων δειγμάτων με τη δημογραφική μεταβλητή «Φύλο».

Στον Πίνακα 4.27 παρουσιάζονται ορισμένα στατιστικά για αυτό τον έλεγχο και συγκεκριμένα, προκύπτει ότι οι γυναίκες (M.O. = 4,49, T.A. = 0,711) πιστεύουν σε μεγαλύτερο βαθμό στη σχέση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και ανίχνευσης απάτης σε σχέση με τους άντρες (M.O. = 3,87, T.A. = 0,923) και γενικά ο μέσος όρος βαθμολογίας των γυναικών βρέθηκε ότι είναι μεγαλύτερος σε σχέση με το μέσο όρο βαθμολογίας των αντρών για όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Βρέθηκε στατιστικά σημαντική σχέση του φύλου με τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου και την αποτελεσματικότητά του ($p= 0,007 < 0,05$) (Πίνακας 4.28).

Πίνακας 4 27 Μέσος όρος και τυπική απόκλιση Φύλο – ανεξάρτητες μεταβλητές

Group Statistics					
	1. Φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
5. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση απάτης;	Άντρας	39	3,87	,923	,148
	Γυναίκα	41	4,49	,711	,111
M.O. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή	Άντρας	39	3,67	,621	,099
	Γυναίκα	41	3,88	,510	,080
M.O. Παράγοντες κινδύνου	Άντρας	39	4,223443	,5127744	,0821096
	Γυναίκα	41	4,303136	,5680212	,0887100
M.O. Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου	Άντρας	39	3,67	,621	,099
	Γυναίκα	41	3,88	,510	,080
M.O. Όργανα και δομή επιχείρησης	Άντρας	39	3,56	,598	,096
	Γυναίκα	41	3,71	,680	,106
M.O. Δεξιότητες ελεγκτών	Άντρας	39	4,223443	,5127744	,0821096
	Γυναίκα	41	4,303136	,5680212	,0887100

Πίνακας 4 28 Έλεγχος σημαντικότητας φύλο – ανεξάρτητες μεταβλητές

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
M.O. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή	Equal variances assumed	7,594	,007	-1,667	78	,099	-,211	,127	-,464	,041
	Equal variances not assumed			-1,659	73,580	,101	-,211	,127	-,465	,043
M.O. Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου	Equal variances assumed	7,594	,007	-1,667	78	,099	-,211	,127	-,464	,041
	Equal variances not assumed			-1,659	73,580	,101	-,211	,127	-,465	,043

Κατά την εξέταση της ανεξάρτητης μεταβλητής «ηλικία» και των εξεταζόμενων υπολοίπων μεταβλητών με έλεγχο ANOVA δεν προέκυψε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα. Κατά την εξέταση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Μορφωτικό επίπεδο» με τις εξεταζόμενες μεταβλητές με έλεγχο ANOVA προέκυψε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή ($p = 0,008 < 0,05$) (Πίνακας 4.29).

Πίνακας 4 29 Έλεγχος σημαντικότητας μορφωτικό επίπεδο – ανεξάρτητες μεταβλητές

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
5. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση απάτης;	Between Groups	5,340	3	1,780	2,466	,069
	Within Groups	54,848	76	,722		
	Total	60,188	79			

Μ.Ο. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή	Between Groups	5,136	3	1,712	4,243	,008
	Within Groups	30,664	76	,403		
	Total	35,800	79			
Μ.Ο. Παράγοντες κινδύνου	Between Groups	,269	3	,090	,377	,770
	Within Groups	18,118	76	,238		
	Total	18,388	79			

Στη συνέχεια εξετάστηκε η ανεξάρτητη μεταβλητή «Επαγγελματική εμπειρία» με τις εξεταζόμενες μεταβλητές και βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επαγγελματικής εμπειρίας και της επιρροής του εσωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό απάτης ($p = 0,023 < 0.05$) (Πίνακας 4.30).

Πίνακας 4 30 Έλεγχος σημαντικότητας επαγγελματική εμπειρία – ανεξάρτητες μεταβλητές

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
5. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση απάτης;	Between Groups	9,570	5	1,914	2,798	,023
	Within Groups	50,617	74	,684		
	Total	60,188	79			

Στη συνέχεια εξετάστηκε η επιρροή του εσωτερικού ελέγχου στην ανίχνευση απάτης σε σχέση με τις εξεταζόμενες μεταβλητές και βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση με τις δεξιότητες των ελεγκτών ($p=0.009 < 0.05$).

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Μ.Ο. Δεξιότητες ελεγκτών	Between Groups	3,227	3	1,076	4,130	,009
	Within Groups	19,797	76	,260		
	Total	23,024	79			

Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η εξέταση της διαδικασίας ανίχνευσης της απάτης μέσα από την εξέταση του ρόλου που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος σε αυτή τη διαδικασία σε ελληνικές επιχειρήσεις. Η εργασία στηρίχθηκε τόσο στη βιβλιογραφική επισκόπηση στην οποία βασίστηκαν οι ερευνητικές υποθέσεις όσο και στην εκπόνηση πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας μέσα από την οποία επιχειρήθηκε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Παρά το γεγονός ότι δεν μπόρεσε καμία ερευνητική υπόθεση να επιβεβαιωθεί λόγω χαμηλού βαθμού μεταβλητότητας των πραγματοποιηθέντων ελέγχων πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης των εξεταζόμενων μεταβλητών (ουσιαστικά γίνονται δεκτές όλες οι μηδενικές υποθέσεις σε κάθε ερευνητικό ερώτημα εφόσον δεν προκύπτει στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα), ο έλεγχος συσχετίσεων κατέληξε σε χρήσιμα συμπεράσματα.

Συγκεκριμένα, από τον έλεγχο συσχετίσεων που πραγματοποιήθηκε προέκυψε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ του φύλου των συμμετεχόντων της έρευνας και των χαρακτηριστικών εσωτερικού ελέγχου αλλά και της αποτελεσματικότητάς του. Αυτό σημαίνει ότι οι άντρες και οι γυναίκες αντιδρούν διαφορετικά σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς του. Αυτό σημαίνει ότι οι άντρες και οι γυναίκες αντιδρούν διαφορετικά σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς του. Το εύρημα αυτό χρήζει περαιτέρω διερεύνησης σε μελλοντική έρευνα για τον εντοπισμό τυχόν άλλων διαφορών μεταξύ των δύο φύλων, για παράδειγμα στο βαθμό κτήσης δεξιοτήτων όπως η αριστεία, η εξειδίκευση με βάση τον κλάδο δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων και άλλων αντίστοιχων χαρακτηριστικών.

Ακόμη, υπάρχει στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα για τη σχέση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή υποδηλώνοντας ότι το μορφωτικό επίπεδο των ελεγκτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζει σε μια επιχείρηση στο πλαίσιο διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι ο εσωτερικός έλεγχος πράγματι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση της απάτης. Ωστόσο, απαιτείται ειδικά για το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον περισσότερη και πιο διευρυμένη μελέτη ανά κλάδο ή και συνολικά σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο ώστε να

αποτυπωθούν εκείνα τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες γύρω από τον εσωτερικό έλεγχο που επηρεάζουν ουσιαστικά και θετικά τον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης.

Η παρούσα εργασία χαρακτηρίζεται από ορισμένους περιορισμούς. Αρχικά, το δείγμα της έρευνας θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο καθώς οι ελεγκτές που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα είναι πολύ περισσότεροι (N=80) και με μεγαλύτερη συμμετοχή εσωτερικών ελεγκτών ελληνικών επιχειρήσεων θα εξάγονταν πιο γενικεύσιμα συμπεράσματα. Ακόμη, για τη μελέτη του συγκεκριμένου θέματος χρήσιμη θα ήταν και η διεξαγωγή συνεντεύξεων με εσωτερικούς ελεγκτές σε δημόσιους οργανισμούς και εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις στις οποίες είναι υποχρεωτική η εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου, ώστε να αποτυπωθούν και να καταγραφούν οι ελλείψεις και τα κενά του συστήματος πριν την υποχρεωτική εφαρμογή στον ιδιωτικό τομέα.

Μια πρόταση για μελλοντική έρευνα είναι ο διαχωρισμός των παραγόντων κινδύνων που οδηγούν σε μια απάτη στο πλαίσιο μιας μελέτης περίπτωσης σε επιχείρηση που εφαρμόζει εσωτερικό έλεγχο τα τελευταία χρόνια ώστε να αποτυπωθούν ρεαλιστικά και σε πραγματικό χρόνο τόσο οι διαδικασίες που εφαρμόζει ο εσωτερικός έλεγχος για την πρόληψη και καταπολέμηση των περιστατικών απάτης όσο και η σχέση του εσωτερικού ελέγχου με την ανίχνευση τέτοιων περιστατικών.

Βιβλιογραφία

- Abdullatif, M. (2013). Fraud Risk Factors and Audit Programme Modifications: Evidence from Jordan. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 7 (1), 59 – 77.
- AICPA (2003). Consideration of Fraud in Financial Statement Audit. Statement on Auditing Standards, No. 82. New York.
- Albrecht, S., Albrecht, C., Albrecht, C., Zimbelman, M. (2009). *Fraud Examination*. 3rd Edition. Mason: South – Western Cengage Learning.
- Albrecht, W.S., Romney, M. (1986). Red- flagging management fraud: A valuation. In Schwartz, B.N., Reckers, P. and Wright, A. (Eds), *Advances in Accounting*, Vol. 3 JAI Press, Greenwich, C.T., pp. 323 – 333.
- Alleyne, P.A., Howard, M. (2005). An exploratory study of auditors' responsibility for fraud detection in Barbados. *Managerial Auditing Journal*, 20 (3), 284 – 303.
- Alleyne, P., Persaud, N., Alleyne, P., Greendige, D., Sealy, P. (2010). Perceived effectiveness of fraud detection audit procedures in stock and warehousing cycle. *Managerial Auditing Journal*, 25 (6), 553 – 568.
- Anderson, U.L., Christ, M.H., Johnstone, K.M., Rittenberg, L.E. (2012). A post – SOX examination of factors associated with the size of internal audit functions. *Accounting Horizons*, 26 (2), 167-191.
- Apostolou, B.A., Hassell, J.M., Webber, S.A., Sumners, G.E. (2001). The relative importance of management fraud risk factors. *Behavioral Research in Accounting*, 13, 1-24.
- Arens, A.A., Elder, R.J., Beasley, M.S. (2008). *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach*, 12th Edition. Upper Saddle River: Prentice – Hall.
- Baker, R.L., Bealing, J.W.E., Nelson, D.A., Staley, A.B. (2006). An institutional perspective of the Sarbanes- Oxley Act. *Managerial Auditing Journal*, 21 (1), 23 – 33.
- Beasley, M.S. (1996). An empirical analysis of the relationship between the board of director's composition and financial statement fraud. *The Accounting Review*, 71 (4), 443 – 465.
- Bernardi, R. (2009). Establishing a baseline or assessing the Συχνότητα of auditor's comments concerning perceived client integrity. *Managerial Auditing Journal*, 24 (1), 4 – 21.

- Buckhof, T., Higgins, L., Sinclair, D. (2010). A Fraud Audit: Do You Need One? The *Journal of Applied Business Research*, 26 (5), 29 – 33.
- Burnaby, P., Howe, M., Muehlmann, B.W. (2011). Detecting Fraud in the Organization: An Internal Audit Perspective. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 3 (1), 195 – 233.
- Chui, L. (2010). An experimental examination of the effects of fraud specialist and audit mindsets on fraud risk assessments and on the development of fraud – related problem representations. Doctor of Philosophy. University of North Texas.
- Cohen, J., Krishnamoorthy, G., Wright, A. (2002). Corporate Governance and the Audit Process. *Contemporary Accounting Research*, 19 (4), 573 – 594.
- Cook, G.J., Clements, L.H. (2009). Computer – based Proactive Fraud Auditing Tools. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 1 (2).
- Coram, P., Ferguson, C., Moroney, R. (2008). Internal Audit, Alternative Audit Structures, and the Level of Misappropriation of Assets Fraud. *Accounting & Finance*, 48 (4), 543 – 559.
- Cressey, D.R. (1953). *Other People's Money: A Study in the Social Psychology of Embezzlement*. Glencoe: Free Press.
- Creswell, J.W. (2011). Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και της ποιοτικής έρευνας. Αθήνα: Ίων.
- Drogalas, G., Mitskinis, D. Neratzidis, M. and Tampakoudis, I. (2020a). The relationship between audit fees and audit committee characteristics. The case of Greek companies listed on the Athens Stock Exchange. *International Journal of Disclosure and Governance*, <https://doi.org/10.1057/s41310-020-00088-9>
- Drogalas, G., Neratzidis, M., Samaras, M. and Pazarskis, M. (2020b). Audit Committee and Factors that Affect its Characteristics: The Case of Greece. *International Journal of Disclosure and Governance*, 17, pp. 181-194. <https://doi.org/10.1057/s41310-020-00081-2>
- Drogalas, G., Petridis, K., Petridis, N. and Zografidou, E. (2020c). Valuation of the internal audit mechanisms in the Decision Support department of the Local Government Organizations using mathematical programming. *Annals of Operations Research*, 267-280. 10.1007/s10479-020-03537-4 <https://doi.org/10.1007/s10479-020-03537-4>
- Drogalas, G., Apostolakis, A., Karagiorgos, A. and Garyfalakis, A. (2020d). Evaluation of the contribution of Internal Audit Mechanisms in the Departments of Tourism of the

Thirteen Districts of Greece. *Interdisciplinary Journal of Economics and Business Law*, 9(1), 115-139 http://www.ijebll.co.uk/ijebll_subscribersonly.html

Elder, R.J., Beasley, M.S., Arens, A.A. (2010). *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach*. 13th Edition. Upper Saddle River: Pearson Education.

Enofe, A.O., Omagbon, P., Ehigiator, F.I. (2015). Forensic Audit and Corporate Fraud. *International Journal of Economics and Business Management*, 1 (7).

Gramling, A.A., Myers, P.M. (2003). Internal auditors' assessment of fraud warning signs: Implications for external auditors. *The CPA Journal*, 73 (6), 20 -24.

Grove, H., Basilico, E. (2008). Fraudulent financial reporting detection: Key ratios plus corporate governance factors. *International Studies of Management and Organization*, 38 (3), 10 – 42.

Hackenbrack, K. (1993). The effect of experience with different sized clients on auditor evaluations of fraudulent financial reporting indicators. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 12 (1), 99-110.

Hall, J.J. (1996). How to spot fraud. *Journal of Accountancy*, 182, 85 -88.

Hammersley, J.S., Johnstone, K.M., Kadous, K. (2011). How Do Audit Seniors Respond to Heightened Fraud Risk? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30 (3), 81 – 101.

International Federation of Accountants (IFAC) (2009). *International Standards on Auditing*. London: International Federation of Accountants.

IFAC International Standard on Auditing 240 Adapted for application in Spain by the Resolution of the Institute of Accounting and Account Auditing, on 31 January 2013. The auditor's responsibilities relating to fraud in the audit of financial statements.

IIA (2008). International standards for the professional practice of internal auditing. The Institute of Internal Auditors.

IIA (2016). *Measuring the Effectiveness of the Internal Audit Function*. Amsterdam: IIA Professional Practices Committee.

James, K (2003). The Effects of Internal Audit Structure on Perceived Financial Statement Fraud Prevention. *Accounting Horizons*, 17 (4), 315 – 332.

Jayalaskmy, R., Seetharaman, A., Khong, T.W. (2005). The changing role of the auditors. *Managerial Auditing Journal*, 20 (3), 249 – 271.

Khurana, I., Raman, K. (2004). Litigation Risk and the Financial Reporting Credibility of Big 4 Versus non- Big 4 Audits: Evidence from Anglo – American Countries. *The Accounting Review*, 79 (2), 473 – 495.

- Lampe, J.C. (2002). Using data mining as an audit tool. *Internal Auditing*, 17 (3), 3.
- Lenard, M.J., Alam, P. (2004). The use of fuzzy logic and expert reasoning for knowledge management and discovery of financial reporting fraud. In H. Nemati and C. Barko (Eds.), *Organizational data mining: Leveraging enterprise data resources for optimal performance*. Hershey: Idea Group.
- Lenard, M.J., Alam, P. (2009). A Historical Perspective on Fraud Detection: From Bankruptcy Models to Most Effective Indicators of Fraud in Recent Incidents. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 1 (1), 1 – 27.
- Lois, P., Drogalas, G., Karagiorgos, A. and Tsikalakis, K. (2020). The contribution of internal audit in the digital era. Opportunities, risks and challenges. *EuroMed Journal of Business*, 15(2), 205-217. <https://doi.org/10.1108/EMJB-07-2019-0097>
- Makkawi, B., Schick, A. (2003). Are auditors sensitive enough to fraud? *Managerial Auditing Journal*, 18 (6/7), 591 – 598.
- Mironiuc, M., Robu, I.-B. (2012). Empirical study on the analysis of the influence of the audit fees and non audit fees ratio to the fraud risk. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 62, 179 – 183.
- Mitrou, D.T., Papachristou, G.K. (2015). The contribution of internal audit on combating money laundering and terrorism financing. *The 2015 WEI International Academic Conference Proceedings*, Vienna, Austria, 163 – 172.
- Moyes, G.D. (2008). CPAs' perceptions of red flags used in detecting fraud. *The ICAI Journal of Audit Practice*, 5 (1), 47 – 60.
- Moyes, G.D., Lin, P., Laundry, R.M. (2005). Raise the red flag. *Internal Auditor*, 62 (5), 47 – 51.
- Munteanu, V., Zuca, M., Zuca, S. (2010). *Internal Audit in Public Companies and Institutions: Concepts, Methodology, Regulations, Case Studies*. Bucharest: Wolters Kluwer.
- Neratzidis, M., Pazarskis, P., Drogalas, G. and Galanis, S. (2020). Internal auditing in the public sector: A systematic literature review and future research agenda. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*. Διαθέσιμο από: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JPBAFM-02-2020-0015/full/html>
- Oguda, N. J., Odhiambo, A., Byaruhanga, J. (2015). Effect of Internal Control on Fraud Detection and Prevention in District Treasuries of Kakamega County. *International Journal of Business and Management Invention*, 4 (1), 47 – 57.

- Persons, O. 1995). Using financial statement data to identify factors associated with fraudulent financial reporting. *Journal of Applied Business Research*, 11 (3), 38 – 46.
- Petrascu, D., Tieanu, A. (2014). The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection. *Procedia Economics and Finance*, 16, 489 – 497.
- Porter, B., Simon, J., Hatherly, D. (2008). *Principles of External Auditing*. 3rd Edition. Chichester: John Wiley & Sons.
- Saladrigues, R., Grano, M. (2014). Audit expectation gap: fraud detection and other factors. *European Accounting Management Review (EAMR)*, 1 (1).
- Salameh, R., Al- Weshah, G., Al-Nsour, M., Al-Hiyari, A. (2011). Alternative Internal Audit Structures and Perceived Effectiveness of Internal Audit in Fraud Prevention: Evidence from Jordanian Banking Industry. *Canadian Social Science*, 7 (3), 40 – 50.
- Singleton, T.W., Singleton, A.J., Bologna, G.J., Lindquist, R.J. (2006). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*. 3rd Edition. Hoboken: John Wiley and Sons.
- Shore, C. (2018). How Corrupt Are Universities? Audit Culture, Fraud Prevention, and the Big Four Accountancy Firms. *Current Anthropology*, 59 (18), 92 – 104.
- Skalak, S.L., Alas, M.A., Sellitto, G. (2006). Fraud: An Introduction. In Golden, T.W., S.L., Skalak, and M/M. Clayton (Ed.), *A Guide to Forensic Accounting Investigation* (pp. 1-20). Hoboken: John Wiley and Sons.
- Soltani, B. (2007). *Auditing: An International Approach*. *Financial Times*. Harlow: Prentice Hall.
- Vanasco, R.R. (1998). Fraud auditing. *Managerial Auditing Journal*, 13 (1), 4 – 71.
- Webber, S.A., Sinason, A.D., Apostolou, B., Hassell, J.M. (2006). An Investigation of Auditor Assessment of Fraud Risk. *Journal of Forensic Accounting*, 7, 411 – 438.

Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΑΠΑΤΗΣ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ. ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ.

Το παρόν ερωτηματολόγιο διανέμεται για τους σκοπούς εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ

- Πριν απαντήσετε στο ερωτηματολόγιο διαβάστε προσεκτικά τις ερωτήσεις.
- Σε κάθε ερώτηση δίνετε μόνο μια απάντηση.
- Οι απαντήσεις είναι απόρρητες, ανώνυμες και προσωπικές, όπως τις βιώνει ο καθένας και ως εκ τούτου δεν υπάρχουν λάθος ή σωστές απαντήσεις.
- Παρακαλούμε να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις. Αν έχετε ερωτήσεις ή χρειάζεστε περαιτέρω διευκρινίσεις παρακαλούμε επικοινωνήστε με την υπεύθυνη για την έρευνα (Τερζούδη Χριστίνα email terzoudichristina@gmail.com τηλέφωνο επικοινωνίας 6976945111).

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

Α' Ενότητα Δημογραφικά Στοιχεία και Ανίχνευση Απάτης

1. Φύλο

- Άντρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία

- 18 – 25
- 26 – 35
- 36 – 45
- 46 – 55
- 55+

3. Μορφωτικό επίπεδο

- Απόφοιτος ΑΕΙ/ ΤΕΙ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
- Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών
- Άλλο

4. Επαγγελματική εμπειρία

- 0 – 5 έτη
- 6 -10 έτη
- 11- 15 έτη
- 16 – 20 έτη
- 21 – 25 έτη
- 25 + έτη

5. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση απάτης;

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ

Ενότητα Β΄ Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή

Στην παρούσα και στις επόμενες ενότητες επιλέξτε την απάντηση η οποία σας εκφράζει καλύτερα με βάση την παρακάτω αντιστοίχιση:

1. Καθόλου
2. Πολύ λίγο
3. Ούτε λίγο ούτε πολύ
4. Αρκετά
5. Πολύ

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ
1. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει ρόλο η εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
2. Σε ποιο βαθμό επηρεάζει η έκθεση του ελεγκτή ή της ελεγκτικής εταιρίας σε δικαστικές διαμάχες και αγωγές την φήμη του στον εντοπισμό απάτης;	1	2	3	4	5
3. Σε ποιον βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου και λογιστικής πληροφόρησης;	1	2	3	4	5
4. Σε ποιον βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν ατομική ευθύνη, αίσθημα προσήλωσης και σεβασμό στο επάγγελμα;	1	2	3	4	5

5. Σε ποιον βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν τα πληροφοριακά συστήματα;	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Ενότητα Γ΄ Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ
1. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό περιστατικών εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
2. Σε ποιο βαθμό η εκτέλεση αναλυτικών διαδικασιών με τη χρήση δεικτών και τη σύγκριση με τους αντίστοιχους των προηγούμενων ετών εξυπηρετεί στην ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
3. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες ελέγχου ώστε να μειωθεί η κατάχρηση εξουσίας ή περιουσιακών στοιχείων;	1	2	3	4	5
4. Σε ποιον βαθμό πραγματοποιούνται τροποποιήσεις του σχεδίου ελέγχου προς την κατεύθυνση του εντοπισμού περιστατικών απάτης;	1	2	3	4	5
5. Σε ποιον βαθμό συγκεντρώνεται σημαντικός όγκος συγκεντρωμένων στοιχείων για την ανίχνευση απάτης;	1	2	3	4	5

Ενότητα Δ΄ Παράγοντες κινδύνου

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ
1. Σε ποιο βαθμό τα χαρακτηριστικά της διοίκησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
2. Σε ποιο βαθμό η επιρροή που ασκείται στο περιβάλλον ελέγχου αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
3. Σε ποιο βαθμό οι συνθήκες του κλάδου δραστηριοποίησης της επιχείρησης αποτελούν παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
4. Σε ποιο βαθμό η χρηματοοικονομική σταθερότητα της επιχείρησης αποτελεί παράγοντα κινδύνου εξαπάτησης;	1	2	3	4	5
5. Σε ποιο βαθμό οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτιμούν τον έλεγχο απάτης;					

Ενότητα Ε Όργανα και δομή επιχείρησης

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ
1. Σε ποιον βαθμό η διοίκηση της επιχείρησης βοηθάει τις δραστηριότητες των εσωτερικών ελεγκτών;	1	2	3	4	5
2. Σε ποιον βαθμό η διοίκηση παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διεκπεραίωση του εσωτερικού ελέγχου;					
3. Σε ποιον βαθμό υπάρχει σημαντική συνεργασία που βοηθάει στην εποπτεία του ελέγχου μεταξύ της Ελεγκτικής Επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου;	1	2	3	4	5
4. Σε ποιον βαθμό η εταιρική διακυβέρνηση λειτουργεί ως μέσο άσκησης ελέγχου στη διοίκηση για την ανίχνευση περιστατικών εξαπάτησης;	1	2	3	4	5

Ενότητα Στ' Δεξιότητες ελεγκτών

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ
1. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η υπευθυνότητα του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
2. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η εξειδίκευση και αριστεία του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
3. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η εγρήγορση του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
4. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η περιέργεια του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
5. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου του ελεγκτή σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
6. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση του ελεγκτή για τον κλάδο της επιχείρησης σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5
7. Σε ποιο βαθμό διαδραματίζει η γνώση του ελεγκτή σε πληροφοριακά συστήματα ελέγχου σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της απάτης;	1	2	3	4	5

